

Letra

3/99

Helsingin
Flamencoyhdistyksen
jäsenlehti

Letra 3/99

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

Päätoimittaja:

Irja Kajander, Kirstinkatu 2 D 93, 00530 Helsinki, p. 09-773 6412

Vakituiset toimittajat:

Erika Alajärvi, Outi Böök, Juha Leino, Milena Urmas

Taitto:

Terhi Ketolainen

Monistus: Jäljentämö Jokela Oy

ISSN 1456 7938

HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEN HALLITUS VUONNA 1999

Puheenjohtaja:

Jouni Meriläinen, Ranckenintie 10, 00920 Helsinki, p. 09-309 200

Hallituksen varsinaiset jäsenet:

Teresa Ackalín, Rauhankatu 2 a C 52, 00170 Helsinki, p. 050- 544 9731

Auli Kaartinen, Kirkonkyläntie 13 A 10, 00700 Helsinki, k. 09-351 4781,
t. 09-5840 4551, gsm 050-305 7392

Anne Lamberg, Uotinmäentie 11 A 5, 00970 Helsinki, k. 09-325 7159,
t. 020 483 5911, gsm 040-521 2763

Eija-Liisa Linnapuomi-Kanerva, Hollantilaisentie 3 as. 6, 00330 Helsinki,
p. 09-482 970

Hallituksen varajäsenet:

Terhi Ketolainen, Karhutie 20 A 4, 00800 Helsinki, p. 09-755 4436

Laura Raitanen, p. 09-347 1671, gsm 040-584 1504

Jäsenrekisteri ja osoiteasiat:

Milena Urmas, Mannerheimintie 25 A 6, 00250 Helsinki

Helsingin Flamencoyhdistyksen
puhelinnumero: 040-716 3134

SISÄLLYS

- 4 ¡Hola!
- 5 Päätoimittajalta
- 6 Calendario
- 7 Noticias
- 8 Klubi-ilta Gloriassa: kuva-antia
- 10 Arvostelut: Keskiyön klubin flamencoilta (Kuopio), Flamenco!!!, Flamenco-kirja
- 16 Tampereen V flamencoviikko: juhlatunnelmia, arvostelut, Angel Rojasin haastattelu
- 28 ¡Ay! Niska- ja hartiavenytyksiä
Teresa Ackalín
- 30 Menú: Herkutellaan gazpacholla
Teresa Ackalín
- 31 Näitä laulajia suosittelen (Mayte Maya)
- 32 Myytti flamencon historiassa: Onko flamencon historia totta?
Irja Kajander
- 38 Leyendas flamencas: La Malena
Outi Böök
- 42 Opetusilmoituksia

¡HOLA!

Helsingin flamencoyhdistys hakee tällä hetkellä mahdollisuuksiensa rajoja: Gloria-teatterissa järjestetään syksyllä yksi tai kaksi klubi-iltaa, sen lisäksi on omissa tiloissa bileitä ja videoita. Tarkoituksena on myös syyskuun aikana saada aikaiseksi yhdistyksen oma nettisivu, mikäli suinkin kerkiämme. Järjestämme laulukurssin lokakuun alussa, ja selvittelemme onko helmikuun flamencofestivaalin yhteydessä mahdollista järjestää myös tanssikurssi.

Taloudellisesti toimimme koko ajan rajatilassa: kaiken pitää onnistua, yleisöä ja kursseille osallistujia pitää saada tarpeeksi. Tuleva syksy ja kevät ehkä näyttävät, onko toimintamme paisuva pullataikina vai lässähtävä pannukakku.

Klubi-iltojen jatkumisen ja onnistumisen edellytyksenä on se, että esiintyjii riittää. Toivomme että halukkaat esiintyjät jatkuvasti ottaisivat yhteyttä minuun tai muihin hallituksen jäseniin ja tarjoaisivat valmiita esityksiä tai vielä suunnitteluvaiheessa olevia ideoita klubi-iltoihin, bileisiin ja flamencofestivaalin tapahtumiin. Ja aika kuluu nopeasti, niin että antakaa kuulua. Tarjoamme harjoitusaikaa yhdistyksen järjestämiin tapahtumiin valmisteltaville esityksille. Klubi-iltojen budjetit ovat – ainakin toistaiseksi – sellaisia, että talkoohenkeä tarvitaan.

Uskon kuitenkin, että mikäli illat saadaan pyörimään säännöllisesti ja yleisö on niistä kiinnostunut, voi niistä ehkä jonakin päivänä tulla myös työtilaisuuksia esiintyjille. Mutta tähän ei päästä, ellei jatkuvasti kyetä tuottamaan riittävästi hyvätasoisia esityksiä. Tarvitaan koko ajan uusia tekijöitä ja uusia ryhmiä. Taitoa, intoa ja ideoita on. Sehän nähtiin myös Tampereen Telakalla, missä kaikki suomalaisen flamencon illat onnistuivat erinomaisesti. Nuorten suomalaisten flamencontekijöiden rohkeus ja into ilahdutti. Mitään rajoja ei tarvitse nykyään kunnioittaa, voidaan vetää laulukonserttia, soittaa kitarasooloja, säveltää, revittää hillitöntä huumoria, tehdä teatteria. Tehdä vanhaan malliin ja uuteen malliin, esittää opittua tai tehdä omaa. Pääasia on lämmöllä ja vilpittömästi tehty esitys.

Yhdistyksen hallitus on vain pieni kourallinen ihmisiä. Kaipaamme aina apua tilaisuuksien järjestämisessä. Se on sitä paitsi hauskaa ja opettavaista, ihan tosi. Ja jos haluat saada tapahtumaan jotain mitä ei ole vielä tapahtunut, tee se itse, tai esitä idea, niin tehdään se yhdessä.

Lopuksi mahdottoman suuri kiitos ja ISO HALI Tampereen flamencoviikon järjestäjille! Siellä tehty työ on myös meille suorastaan esikuvana, eikä vain meille, vaan uskoakseni myös Tukholmaan vasta perustetulle yhdistykselle. Myöskin Tallinnaan on perustettu yhdistys. Onnea matkaan molemmille!

Jouni Meriläinen

PÄÄTOIMITAJALTA

Tampereen flamencoviikko on ohi ja syyskauden tunnit alkamassa. Tunnelmaan pääsee mukavasti sevillanas-juhliissa 18.9. Peñalla. Kannattaa myös tutustua uuteen Flamenco-kirjaan, joka julkistettiin Tampereella.

Lehdissä on kirjoitettu näkyvästi kesän flamencoesityksistä ja Kotimaan katsauskin käväisi Angel Rojasin ylemmän tason tunnilla Tampereen festivaalilla. Kuopiossa ja Helsingissä esiintyi Ricardo Francon Flamenco kolmella huutomerkillä, Tampereella nähtiin ja kuultiin Nuevo Ballet Españolin ja Cañadú-yhtyeen lisäksi La Macanita ja El Viejiniä ryhmineen sekä tietysti monia suomalaisia.

Tämän kesän aikana on Helsingin Sanomissa käyty keskustelua tanssin asemasta ja merkityksestä ja uutisoitu suomalaisen tanssin menestyksestä. Aihepiiri kirjoituksissa on liikkunut lapsikatsojien merkityksestä koreografioiden keston ja sitä on käyty pitkälti tanssikriitikko Auli Räsänen kirjoitusten ympärillä.

Tanssin katsojamäärät nousevat jatkuvasti, viime vuonna kasvu oli lähes kaksitoista prosenttia. Ammattimaisten tanssiesitysten esitysmäärä lisääntyi runsaat kuusi prosenttia. Vuonna 1998 tanssiesityksiä oli yhteensä 1790 ja niillä oli yhteensä yli 400 000 katsojaa. Vapaiden tuotantoryhmien ja yksittäisten koreografioiden esitysten ja niiden katsojamäärien kasvu on erityisen voimakasta. Myös kansainvälinen kiinnostus suomalaista tanssia kohtaan on kasvussa. Esitykset ulkomailla lisääntyivätkin vuoteen 1997 verrattuna yli 70 prosenttia. Varsinkin suomalainen nykytanssi on herättänyt kansainvälistä huomiota.

Kulttuuritilastojen mukaan tanssiteatterien suosio on kasvanut, mutta tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että tanssijan elämä olisi helppoa, mitä kuvastaa kesällä käyty keskustelu tanssiteosten tuottamisesta lapsiyleisölle. Koulukiertueet ja koululaisesitykset kantoivat monen tanssiryhmän pahimman laman yli ja tästä lamatrendistä on sittemmin tullut pysyvä käytäntö. Vuonna 1997 valtionapua nauttivien tanssiryhmien esityksistä yli puolet oli suunnattu lapsiyleisölle. Tilastojen mukaan ahkerasti lapsille esiintyvien ryhmien omarahoitusosuudet ovat myös suurimmat. Lapsiyleisö on innostunut, mutta myös ”vaarallista”, sillä lapset reagoivat herkästi ja usein yllättävästi. Lapsille esiintyminen on kuitenkin kiitollista, sillä jokainen esitys kasvattaa uusia tanssin katsojia ja harrastajia.

Nykytanssin tilanteessa näkyy ongelmarypäs, jossa kaikkea, niin rahaa kuin harjoitteluaikaakin, on liian niukasti. Tanssituotannot synnytetään pienellä rahalla ja suurella kiireellä ja näyttävät siksi keskeneräisiltä, kun aikaa ja resursseja ei riitä teoksen visualisointiin ja markkinointiin. Koreografi Ari Tenhula toteaa, että suomalaiset tanssiteokset näyttävät kellariutuannoilta ja usein ovatkin kellariolosuhteissa syntyneitä.

Tanssitaiteen rahoitus liittyy kysymykseen tanssin talon perustamisesta Helsinkiin. Auli Räsänen arvelee, että toimintarahaa on tanssille jo valmiiksi niin niukasti, että pääkaupunkiseutu ei kykene ottamaan vastaan enää enempää ammattitanssijoita ja suositteluekin alueellisten tanssikeskusten tukemista eri puolella Suomea. Hänen mielestään Helsingissä on muutenkin jo tarpeeksi tanssille sopivia tiloja, joten erillistä taloa ei tarvita.

Kesän kirjoittelusta jää kuitenkin sellainen yleiskuva, ettei tanssilla ole koskaan ollut näin hyvää tilaisuutta kasvaa ja kehittyä myös yleisölajina. Tämä pätee yhtä hyvin flamencoon kuin kaikkeen muuhunkin tanssiin. Nyt, kun kiinnostunutta yleisöä alkaa olla, on tartuttava hetkeen ja tuotettava mahdollisimman paljon esityksiä, jotta kiinnostus saataisiin vakiintumaan. Jokainen hyvä kokemus lisää todennäköisyyttä lähteä uudelleen tanssia katsomaan. Kiinnostus tanssiin lisää myös musiikista kiinnostunutta yleisöä ja toisin päin.

Hyvää syyskautta!

Irja Kajander

CALENDARIO

SYYSKAUDEN AVAJAISET

Syyskausi avataan sevillanas-juhlilla lauantaina **18.9. klo 20 Peñalla**. Pääsymaksu 15 mk jäseniltä ja 20 mk muilta. Luvassa pientä tarjoilua sekä jalalla koreilua.

VIDEOILTA

Perjantaina **24.9. klo 20.30 Peñalla** katsellaan niin taiteellisesti kuin historiallisestikin mielenkiintoisia flamenco-videoita. Tervetuloa sivistymään ja nauttimaan!

ELENA ANDUJARIN LAULUKURSSI

pidetään **4.-9.10.** välisenä aikana Peñalla. Tarkempia tietoja voi kysellä yhdistyksen puhelinnumerosta 040-716 3134. Seuratkaa ilmoittelua!

KLUBI-ILTA

Perjantaina **8.10. Gloria-teatterissa**. Tilaisuudessa esiintyvät Elena Andujar, Anna Niinimäki ja Ramón Maronier yhteisproduktiollaan.

EL AMOR BRUJO

Kymi Sinfonietta kapellimestarina Juha Nikkola esiintyy Elena Andujarin (laulu, tanssi), Anna Niinimäen (tanssi) ja Ramón Maronierin (kitara) kera tiistaina **12.10. klo 19.00 Savoy-teatterissa**. Ohjelmassa on Manuel de Fallan El Amor Brujo,

Joaquin Turinan Härkätaistelijan rukous ja Uuno Klamin Deux Serenades Espagnoles. Liput 70/40 mk.

SYYSKOKOUS JA MYYJÄISET

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään lauantaina **27.11. klo 19.00 Peñalla**. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, valitaan hallitus vuodelle 2000 ja keskustellaan jäseniä askarruttavista asioista. Kokouksen yhteydessä järjestetään käsityömyyjäiset ja flamenco-kirpputori alkaen **klo 17.30**. Tervetuloa myymään ja tekemään löytöjä.

PIKKUJOULU

Yhdistyksen pikkujoulujuhla pidetään lauantaina **18.12. klo 21.00 Peñalla**. Luvassa tarjoilua ja oppilasesityksiä. Huom! **Joulumyyjäiset** alkavat **klo 19.00**.

ESIINTYJÄT HUOM!

JOS HALUATTE CALENDARIOON TIEDOT JÄRJESTÄMISTÄNNE NÄYTÖKSISTÄ, ILMOITAKAA LETRAN TOIMITUKSEEN.

FLAMENCO-KIRJA ILMESTYNYT

Ensimmäinen suomalainen flamencokirja, *Flamenco*, julkistettiin Tampereen flamencoviikolla keskiviikkona 28.7.1999. Tämän tieto- ja valokuvateoksen on toimittanut **Katja Lindroos**, ja kirjoittajina toimivat päätoimittajan lisäksi **Outi Böök**, **Markku Huotari** ja **Anna Niinimäki**. Valokuvat on ottanut **Matti Helariutta**. Tuottajana on toiminut **Ritva Rautavaara**. Kirjan on kustantanut Like. Kirjasta enemmän arvostelussa sivulla 13.

TULOSSA

Flamencotanssijat **Kirsi Kannas** ja **Marianna Verdecia** ovat pitkän tauon jälkeen ideoineet kokoillan flamencoesityksen, jossa perinteisen flamencotanssin ja -musiikin lisäksi nähdään ja kuullaan myös mitä suomalaiset rockmuusikot saavat irti flamencorytmien ja rockmusiikin kohtaamisesta. Harjoitukset ovat jo käynnissä, ja esitys saanee ensi-iltansa heinä-elokuussa v. 2000. Kirsi ja Manna ovat aikaisemmin esiintyneet

NOTICIAS

mm. kokoonpanoissa *Manzanilla*, *Al Ajillo* ja *Canela Pura*. Molemmat opettavat Tanssikoulu Baila Bailassa. Pitkä tauko esiintymisissä selittynee sillä, että he saivat parin vuoden aikana yhteensä viisi lasta!

10-VUOTISJUHLAT OULUSSA

Soile Heikkisen flamencokoulu Oulussa täyttää tänä syksynä 10 vuotta. Juhlan kunniaksi koulu järjestää suuren näytöksen. Onnittelemme päivänsankaria!

KIINNOSTAVIA NETTIOSOITTEITA

<http://www.flamenco-world.com>

Flamenco world, espanjaksi ja englanniksi. Kuvia sun muuta. Hyvä sivu aloittelijalle.

<http://www.tablao.com>

Tablao, espanjaksi, joitain englanninkielisiä sivuja. Jerezin mustalaisten sivu.

<http://www.serconet.com/algaeditores>

<http://www.oninet.es/videosdelaluz>

Flamencovideoita.

<http://expofoto.com/flamenco>

Flamencovalokuvia, espanjaksi ja englanniksi.

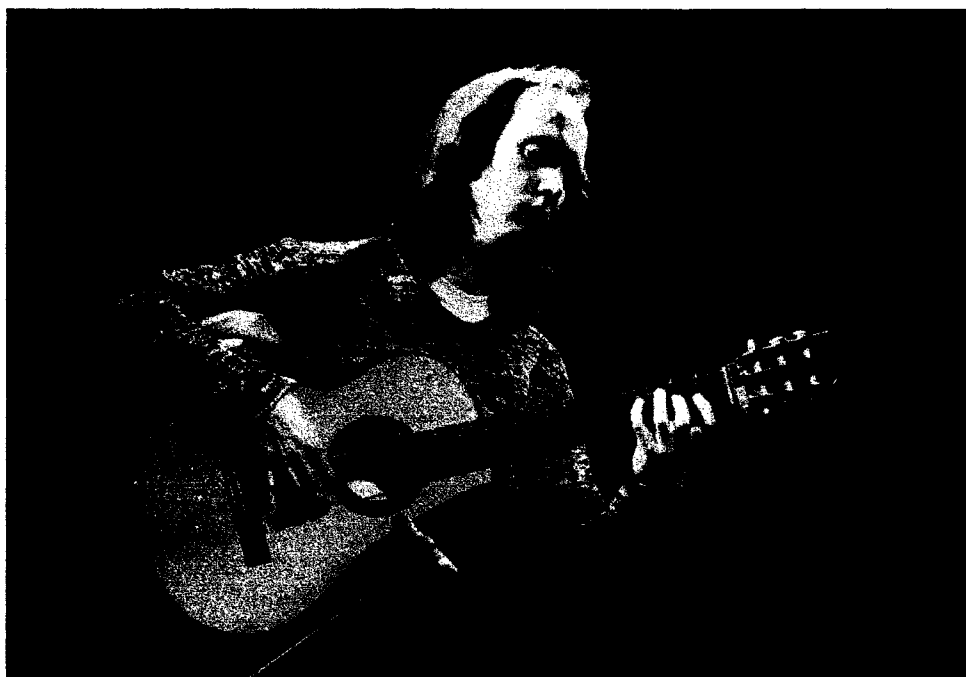
Ks. myös Letra 2/99

HELSINGIN FLAMENCOFESTIVAALI

järjestetään jälleen ensi vuonna. Tämän järjestyksessä kolmannen festivaalin ajankohta on 7.-13. helmikuuta 2000. Luvassa on ainakin tanssikurssi sekä huippuesiintyjä.

GLORIA

Kulttuuriareena Glorian klubi-illassa 1.6. vietettiin samalla yhdistyksen kevätjuhlaa. Siellä esitettiin **Erika Alajärven** *Al Golpe* -teos ja lisäksi ohjelmassa oli **Ramón Maronierin** kitarakonsertti. **Anneli Urosen** oppilaat esiintyivät ja illan lopuksi nähtiin kaksi **Anna Haarasen** koreografiaa, *siguiriyas* ja *alegrías*. Tässä muutamia **Auli Kaartisen** ottamia kuvia illasta.

ARVOSTELUT

KESKIYÖN KLUBIN FLAMENCOILTA

Kuopio tanssii ja soi -festivaalilla oli tarjolla espanjalaisen Flamenco!!! -ryhmän lisäksi myös suomalaista flamenco. **Laura Vilhosen** flamencoteos kolmelle tanssijalle sai ensi-iltansa Kuopiossa 5.7.1999 Keskiyön klubi -tapahtumassa.

Kuopio tanssii ja soi festivaalin oheisohjelmistoon kuului mm. toritapahtumia ja näyttelyitä sekä Keskiyön klubi. Ohjelman mukaan Keskiyön klubin ohjelma näytti koostuvan enimmäkseen tanssiesityksistä. Tänä vuonna klubin oli ottanut kontolleen Keskustahotelli.

Mikä lienee sitten ollut festivaalitoimiston ja Keskustahotellin keskinäinen työnjako Keskiyön klubin järjestämisen suhteen, mutta Keskustahotelli tuntui tyytyvän vain tilan tarjoamiseen klubitapahtumalle. Hotellin omaa aktiviteettia oli varmaankin pieni pääsymaksu, josta ei ollut ohjelmalehdyksessä mainintaa, ja tanssiorkesterin buukkaus samalle illalle. En tiedä miten muina iltoina oli paneuduttu klubin järjestämiseen, mutta kyseisenä iltana motto tuntui olevan, että olisi kiva saada pari tanssityttöä vaihteluksi humppabändille.

Tilanne on varsin tuttu monelle ravintoloissa esiintyneille tanssijoille. Mitään ei saa, jos ei itse muista erikseen vaatia. Hotelli sinänsä sijaitsi keskeisellä paikalla, mutta sen ulkopuolella ei ollut minkäänäköistä ständiä tai julisteenpuolikasta kertomassa illan ja yön ohjelmatarjonnasta. Niinpä monet kävelivätkin aluksi ohi, ja vain muutamat aikansa harhailtuaan osasivat ja jaksoivat palata takaisin.

Klubi-illan etukäteismainonta oli hoidettu lähinnä festivaalin oheisohjelmaesitteellä, johon oli upotettu kaikki toriohjelmista näytte-

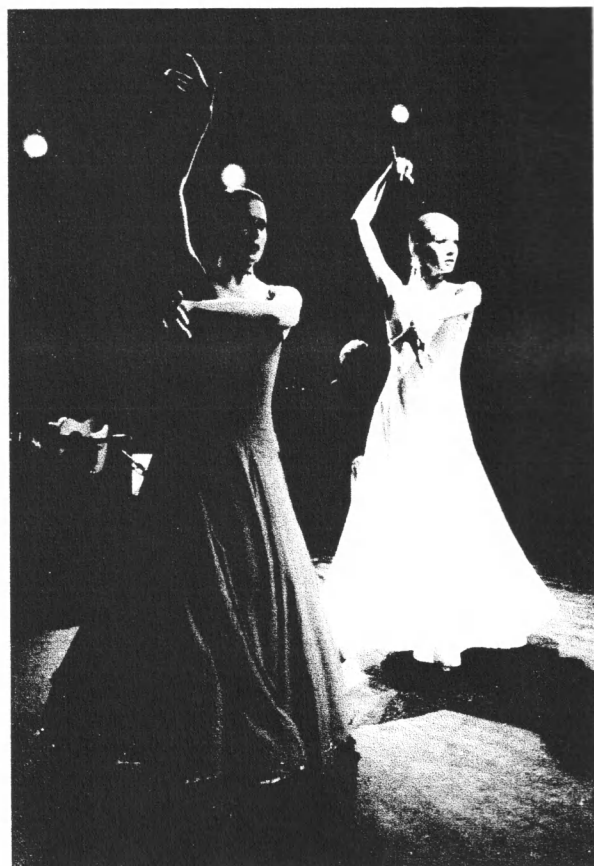
lyihin ja festarituotteiden myyntiin. Päivän lehdessä lienee ollut tapahtuma-palstalla maininta.

Istumapaikka löytyi täten helposti. Keskiyön klubin ohjelma oli yhdistelmä flamenco-teosta ja latinohumppaorkesterin soittamaa tanssimusiikkia. Yleisö koostui itse tanssimaan tulleista ehkäpä vakioasiakkaista ja flamenco-tanssiesityksestä nauttimaan tulleesta yleisöstä.

Kun tähän lisätään discolovalolaistus ja orkesterin ystävällisesti lainaamat äänentoistolaitteet lennosta tehtyine soundtsekkeineen voi todeta, että olosuhteet eivät olleet niitä otollisimpia. Niinpä varsinkin **Karin Tikan** laulu kärsi puutteellisesta äänentoistosta johtuen merkittävästi ja musiikista kaikenkaikkiaan jäi puuttumaan tietty tukevuus.

Mutta vaikeuksien kautta työvoittoon. Ryhmä jätti asiat joille ei enää voinut mitään siksien ja keskittyi oleelliseen eli itse esitykseen.

Koreografia alkoi kolmen tytön istuessa laiskasti tyylikkäissä näyttävissä puvuissaan (valkoinen, punainen ja musta) viuhkojaan ley-

Joanna Gefwert ja Lotta Lantto. Tampereen flamencoviikolla esitettiin osa Laura Vilhosen Kuopiossa nähdystä koreografiasta. Kuva: Auli Kaartinen.

hytellen eri puolilla näyttämöä omilla tuoleillaan. Guajiraksen lämmin, laiska tunnelma välittyi yleisöön Karin Tikan laulamana ja **Joanna Gefwertin**, **Lotta Lanton** sekä **Anne Riikosen** tanssimana.

Tästä tilanteesta soljui ilmavasti eteenpäin guajiras bulerían ja rumban kautta tarantoon ja tangoon ja leikittelevän soleá por bulerían myötä teoksen päättävään alegríakseen. Teoksen kauniista musiikista ja säestyksestä vastasi **Ramón Maronier** kitarallaan **Juha Leinon** säestäessä cajónillaan ja Laura Vilhosen palmak-sillaan.

Laura Vilhonen tuntee selvästikin tyttöjensä taidot ja kyvyt perinjuurin. Koreografia oli juuri näille tanssijoille tehty sisältäen paljon ilmaa, liikettä ja leikkisyyttä. Erityisen herkullisena kohtana ja mainiona oivalluksena jäi mieleen kahden tytön taputusleikki soleá por buleríassa. Tilankäyttö ja asemointi olivat myös kohdallaan.

Parkettilattialla tanssijoiden koputukset kuuluivat erinomaisesti. Tällaisella lattialla voluuminvaihtelulla ja aksentoinnilla tehdyt sävyt olisivat tulleet esiin kauniisti. Nyt osittain myös puutteellisesta äänentoistosta johtuen voimakkaat koputukset jopa peittivät paikkapainon musiikkia.

Joanna Gefwert, Lotta Lantto sekä Anne Riikonen ovat taitavia, nuoria tanssijoita, joilla on jo paljon potentiaalia ja kapasiteettia flamenco liikekieleen ja rytmiikkaan. Vain ehkä tiettyä juurevuutta, maanläheisyyttä vielä puuttuu.

Keskiyön klubin innostunut yleisö palkitsi esiintyjät raikuvien aploidein, joista ei tahtonut tulla loppua. Tanssiorkesterilla sen sijaan oli niin kiire päästä itse esiintymään, että se aloitti settinsä aplodien vielä raikuessa päästämättä koreografia, tanssijoita ja muusikoita kiittämään yleisöään toista kertaa. Harvoin näkee niin tökeröä käytöstä.

Tästä teoksesta jäi hyvä mieli. Sen näkisi mielellään vielä uudestaan tällä kertaa kunnon puitteissa valot, äänentoisto kohdallaan.

Erika Alajärvi

Kuva: Auli Kaartinen

FLAMENCO JA KOLME HUUTOMERKKIÄ

Heinäkuun alkupuolella Savoy-teatteriin Kuopion kautta rantautui kahden esityksen ajaksi *Flamenco!!!*-esitys, jota jo loppukeväästä oli mainostettu aina tyylikkään ja kauniin **Beatriz Martínin** kuvalla ja nimellä. "Flamenco uusin maustein – vihdoinkin Suomessa" taisi toimia, sillä mökeiltään ja terasseilta saapui varsin mukavasti porukkaa: ainakin perjantain esitys oli lähes loppuunmyyty.

En malta olla pohtimatta esityksen nimeä. Sana 'flamenco' alkaa olla varsin kulunut. Se taitaa olla vähän niin, että jos julisteessa seisoo isolla FLAMENCO, niin lipunmyynti on taattu. On Flamenco!!!, Flamenco puroa, Flamenco sitä ja Flamenco tätä. Kyllähän niitä flamen-cotermejä tai muitakin espanjankielisiä sanoja löytyisi. No eipä ainakaan jää kenellekään epäselväksi, mistä lajista on kysymys. Ja sitten vielä ne kolme huutomerkkiä: onko flamenco ja kolme huutomerkkiä enemmän flamenco kuin flamenco ja yksi huutomerkki tai mahdollisesti flamenco ilman huutomerkkejä? Tekevätkö nämä merkit flamencosta FLAMENCOA?

Flamenco!!! koostui kolmesta eri osasta: *De la casa*, *Duo* ja *La calle*. Ensimmäisen osan avasi menevä, iloinen ja fiiliksellä tanssittu tan-

gos. Ryhmän epätasaisuus ja eriaikaisuus kieltämättä häiritsi. Sooloilun ja ryhmän ero jäi paikoin epäselväksi, kun asentoja, linjoja ja ajoitusta ei oltu mietitty loppuun. Esiintyjät kompensoivat tätä puutetta melko pitkälle rennolla ja mukaansatempaavalla tunnelmalla. Aidosti hymyileviä ja nauttivaa tanssijoita katsellessa vääntyvät omatkin suunpielet kohti korvia.

Toinen mainitsemisen arvoinen numero on *seguriyas*, jonka kaunis alku jäi mieleen. Punapukuinen Beatriz Martín tanssii spotin keskellä käsivarsillaan ja vartalollaan voimakkain liikkein. Toinen spotti on suunnattu mieslaulaajaan, joka seisten laulaa pimeän lavan toiselta reunalta. Olkoonkin käytetty tehokeino, mutta tällä kertaa se ainakin mielestäni toimi. Biisin toisessa osassa mukaan tulivat vielä kolme nuorta miestanssijaa sekä bändi, ja koko lava olikin taas käytössä.

Lisäksi *De la casa* -osaan kuuluivat vielä reipas *alegrías*-soolo, jonka esitti hyvin perinteiseen tapaan **Rafael de Carmen** sekä koko ryhmän *bulerías*. Väliajalla sai vielä odotella luvattua flamenco uusin maustein.

Toisen puolijalan avasi *Duo*, jonka nykytanssija-koreografi **Ricardo Franco** (ryhmän johtaja, myös taiteellinen) tanssi yhdessä Beatriz Martínin kanssa. Esitys oli illan vaikuttavin. Moderni tanssi ja flamenco yhdistyivät kauniisti kokonaisuudeksi (kuitenkin

vasta numeron toisella puoliskolla), jossa molemmat tanssijat antoivat musiikin ja ennen kaikkea myös *compás*en viedä. Flamenco ja moderni tanssi olisivat saaneet kyllä kohdata rohkeammin, mutta muuten Francon koreografia oli hieno ja tyylikäs.

Viimeinen kokonaisuus, *La calle*, alkoi vaatimattomana ja hiljaisena, mutta äityi loppua kohden sellaiseksi korviahuumaavaksi karnevaaliksi, että jos fiilikset mitataan desibelimittarilla, niin nyt oltiin jo reippaasti yli kipukynnyksen. Lyömäsoitinyhtye **Macandé-compás** antoi mennä eikä laulajatar **Pilar Domínguez**kaan säästellyt äänihuuliaan. Huh-huh, tätä se FLAMENCO!!! taisi sittenkin tarkoittaa... En varmasti ollut ainoa, joka korvat soiden suuntasi esityksen jälkeen kulkunsa kohti kesäterassia sulattelemaan näkemäänsä ja kuulemaansa.

Esityksestä jäi mieleen tyylikkää, yksinkertaiset asut, kauniit naistanssijat, komeat miestanssijat, vaikuttava muusikkoryhmä (johon kuului myös pianisti **Jerónimo Maesso**) sekä mieletön meno ja fiilis, joka tempaisi katsojatkin mukaansa. Beatriz Martín oli ehkä eniten esillä, mutta hänkin oli enemmän osa komeaa ja näyttävää kokonaisuutta kuin tähti. Plussat menevät fiiliksellet, miinukset metelille.

Milena Urmás

KULTTUURITEKO KIRJOISSA JA KANSISSA

Tampereen flamencoviikolla julkistettiin ensimmäinen suomenkielinen ja suomalaisin voimin toteutettu kokonaan flamencoön keskittyvä kirja. Aikaisemmin flamenco on suomeksi esitelty kirjoissa ainoastaan lyhyissä artikkelieissa. Kirja on kulttuuritapaus paitsi flamencon harrastajille ja ammattilaisille, myös kaikille muille asiasta tavalla tai toisella kiinnostuneille. Sen kaikki kirjoittajat ovat alansa asiantuntijoita, erinomaisia kirjoittajia ja suomalaisen flamencon huippua.

Flamenco on kirjoitettu artikkelimuodossa, eli kirjoittajien ääni kuuluu tässä vahvasti. Ratkaisu on mielestäni onnistunut, sillä se mahdollistaa vapaan ja poleemisen otteen. Kirjoittajat eivät joudu rajoittumaan yksiselitteiseen ja yleisesti hyväksyttyyn totuuteen, vaan voivat halutessaan esittää myös kiistanalaisia ja toisten kirjoittajien näkemyksistä poikkeavia mielipiteitä rikkomatta kirjan kokonaisuutta. Samalla kuitenkin kirjan dispositio on systemaattinen, millä keinolla vältetään liiallinen toisto ja päällekkäisyydet.

Sisällysluettelo on jaettu kuuteen pääotsikkoon, alaotsikkoihin ja lopun epilogiin. Kaksi ensimmäistä pääotsikkoa ovat lähinnä johdantolukuja, joilla lukija johdatetaan flamencon maailmaan. Kolmessa seuraavassa luvussa selvitetään flamencon teoreettista puolta, rytmää, tekniikkaa ja tyyllilajeja. Viimeisessä pääluvussa päästään sitten tärkeimpään, eli siihen, mitä tämä kaikki merkitsee. **Outi Böök** kuvailee andalusialaisia, **Katja Lindroos** kertoo flamencotaiteilijoiden lisänimistä ja **Anna Niinimäki duendesta**. Lisäksi kirjassa on lyhyt flamencosanasto, jossa on toisaalta pyritty selittämään flamencosanojen usein normaalespanjasta poikkeavia merkityksiä ja toisaalta luomaan uutta flamencosanastoa, sekä kirjallisuusluettelo. Tämä on samanaikaisesti tekijöiden yhteinen lähdeluettelo ja hyvä lähtökohta lisälukemista etsiville.

Ensimmäinen pääotsikko, *Andalusia*, jakautuu kahteen alaotsikkoon: *Mustalaiset* ja *Kaupungit*. Outi Böök esittelee tässä lyhyesti flamencon syntyseutujen historiaa ja värittää

Flamenco

Päätoimittaja: Katja Lindroos

Kirjoittajat: Outi Böök, Markku

Huotari, Katja Lindroos, Anna

Niinimäki

Valokuvat: Matti Helariutta

Tuottaja: Ritva Rautavaara

Kustannustoimittaja: Jaakko

Pietiläinen

Ulkoasu ja taitto: Timo Jokivartio

Copyright 1999 Oy Like Kustannus

Ltd. ja tekijät

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä

1999

ISBN 951-578-643-6

LIKE

tekstään kuvaavilla letroilla. Espanjan historiaa tuntemattomalle tämä antaa hyvän lähtökohdan ymmärtää muualla kirjassa esiintyviä painotuksia ja huomautuksia. Historiallinen perspektiivi sijoittaa flamencon kulttuurinsa kontekstiin ja tekee siitä ymmärrettävämpää. Itse historioitsijana olisin tietysti lukenut aiheesta lisääkin.

Flamencon historia -otsikko kattaa Katja Lindroosin ja kirjoittamana näytösflamencon kehityksen laulukahviloista maailmanmaineeseen. Outi Böök on avustanut lukua alun selvityksellä flamencon varhaishistoriasta ja flamenco-sanan synnystä. Tässä tulee esiin flamencon historian tutkimisen vaikeus. Kaikki kirjalliset lähteet ovat syntyneet asiasta jotain tietävien piirien ulkopuolella, joten värikkäitä ja usein ristiriitaisia uskomuksia sekä riemastuttavia anekdootteja on paljon, mutta varmaa tietoa vähän.

Luvussa flamencon tyyllilajeista Outi Böök on valinnut vanhan tulkinnanvaraisen, epämääräisen ja arvovarauksellisen *jondo – intermedio* – *chico* jaoittelun sijaan **Ricardo Molinan** ja **Antonio Mairenan** laulujen historiaan perustuvan nelijaon. Siinä ensimmäiseen ryhmään kuuluvat mustalais- tai perusflamenco-

laulut, toiseen kuuluvat näiden sukulaiset tai näistä vaikutteita saaneet laulut, kolmannen ryhmän muodostavat erilaiset andalusialaisesta fandangosta kehittyneet laulut ja neljänteen kuuluvat flamencovaikutteita saaneet kansanlaulut. Valinta on onnistunut, sillä tämä järjestelmä on huomattavasti vanhaa selkeämpi ja ymmärrettävämpi myös niille, jotka eivät flamencoä ennestään tunne.

Tähän lukuun sisältyy suuri joukko letroja ja niiden käännöksiä, suurtyö, josta on syytä olla ikuisesti kiitollinen. Letrat kertovat flamencon maailmasta ja ihmisistä enemmän kuin mikään selostus koskaan voisi; maailmasta, jossa absurdi huumori kietoutuu erottamattomasti yhteen surun ja kuoleman kanssa. Ja letrojen kautta ymmärtää, miksi flamenco on Suomessa niin suosittua, muistuttaahan flamencorunous teemoiltaan ja rinnastuksiltaan paljon suomalaista runoutta.

Markku Huotari on kirjoittanut flamencomusiikista selostuksen, josta niin musiikin ammattilainen kuin hieman teoriaa tunteva harrastajakin saavat hyvän käsityksen flamencomusiikin perusteista. Hän selittää fryygisen asteikon käyttöä ja flamencorytmiikan perusteita nuottiesimerkein ja kaavioin, esittelee kitaran rakennetta ja soittotekniikkaa ja kertoo lisäksi laulusta, laulun ja kitaran yhteydestä ja flamencomusiikin kehittymisestä viitaten lisäksi useisiin klassisiin teoksiin ja muihin musiikkityyleihin. Kaikki tämä ja kirjoitettuna niin vetävään tyyliin, että tekstin lukee melkein pä henkeään pidätellen ja tuolistaan kiinni pidellen.

Omassa osuudessaan Anna Niinimäki kertoo flamencotanssin kehityksestä ja tanssitekniikasta ja selvittää koreografian rakennetta sekä tanssityylejä ja tanssin kehitystä. Myös hän hakee vastaavuuksia ja vaikutteita ja yhdistää flamencon muihin perinteisiin ja taidetansseihin intialaisesta tanssista klassiseen balettiin. Osansa saavat myös tanssin apuvälineet viuhkasta pukuihin. Tämä on luultavasti se luku, johon satunnainen selailija kirjakaupassa pysähtyy ensimmäisenä ja jonka perusteella moni päätyy myös kirjan ostamaan.

Anna Niinimäen kirjoituksessa *duendesta* tulee kauniisti esiin taiteen pyrkimys ja suurin haave, joka niin usein jää pelkäksi haaveeksi,

mutta jonka kerran tavoitettuaan ei koskaan voi palata täysin entiselleen. Tämä vaikeasti määriteltävä tunne, tavallaan inspiraatio, hengen kosketus, elämän tuskan ja riemun yhdistyminen antaa taiteelle sen merkityksen. **Aaro Hel-laakosken** sanoin: *Oi elämä, ei mitään turhempaa, ei kipeämpää, ei kauniimpaa./ Oi kuolema, ei mitään lempeämpää.*

”Mikäli edelliset perustelut eivät kriittisintä lukijaa vielä vakuuttaneet, kerrottakoon, että Espanjassa suomalaisten flamencoinnostus on huomattu jo aikapäiviä sitten. Vuonna 1994 järjestetyssä Sevillan flamencobiennaalissa silmiin osui erikoinen väite. Paikallinen sanomalehti esitteli Suomen tulevaisuuden flamencomaana! Artikkelissa arveltiin, etteivät suomalaiset toki vielä tiedä flamencosta yhtä paljon kuin espanjalaiset. Samassa lauseessa kuitenkin todettiin, että tulevaisuudessa tilanne voi olla toinen. Olkoon tämänkin kirja todisteena suomalaisesta flamencotietämyksestä.” (Katja Lindroos, s.180.)

Flamenco-kirjan tunnistaa Liken kustanteeksi jo rohkeasta ulkoasustaan. Väriykseltään kirja on tietysti punamusta. Lisätietoja henkilöistä löytyy sivun laidalta pienellä punaisella tekstillä ja lisätiedot muista asioista on laitettu kapeampana mustana palstana marginaaliin. Flamencotaiteilijoiden nimet on alleviivattu punaisella, muita mainittuja henkilöitä ei ole erotettu perustekstistä mitenkään. Otsikoiden eri tasot on merkitty erilaisilla kirjaimilla. Taitajan valinta käyttää useita erilaisia otsikkotyyppejä, punaisia ja mustia kuvatekstejä, lihavoitteen, kursivaa, punaisia alleviivauksia ja harvennusta sekä vain vasemman reunan tasausta on arka. Parhaimmillaan aukeama on tyylikkään moderni, pahimmillaan, kun kaikki nämä esiintyvät samalla sivulla, se hyppii silmissä. Lähinnä ongelmallisia ovat mielestäni oikeanpuoleiset sivut, joilla perustekstin lisäksi on punaisia lisätietoja. Kun perusteksti on tasattu vasemmasta laidasta ja lisätiedot oikeasta, jää niiden väliin ikävästi hyppivä epätasainen aukko.

Kaikesta tästä huolimatta yleiskuva kirjan ulkoasusta on houkutteleva ja näyttävä ja tässä suuri merkitys on **Matti Helariutan** valokuvilla, joiden intensiteetti pysäyttää ja koskettaa.

Mieleen jäävät esimerkiksi **Angelita Vargasin** silmät sivulla 29, **La Paquera de Jerezin** huuto sivulla 14 ja tietysti päätoimittaja sivulla 181.

Kirjoittajien ongelmana oli ensimmäisen suomalaisen flamencokirjan ilmestymisen myöhäinen ajankohta suomalaisen flamenco-harrastuksen kannalta. Kun maassa on toisaalta suhteellisen paljon alaa kauan harrastaneita ja jopa ammattilaisia ja toisaalta suuri määrä asiasta täysin tietämättömiä ja aloittelevia harrastajia, on kohderyhmän määrittely vaikeaa. Jos ammattilaistasoa ei maassa olisi, olisi kirjan kirjoittaminen ollut paljon helpompaa. Pitäisikö artikkelit siis suunnata flamencon, musiikin, tanssin tai historian ammattilaisille vai harrastustaan aloitteleville ja suurelle yleisölle? Tekijät ovat ratkaisseet ongelman rakentamalla kirjan artikkeleista. Kunkin kohdalla kohderyhmä harkittu erikseen, jolloin jokainen voi löytää kirjasta jotain uutta ja palata siihen yhä uudestaan. Kirjan voi lukea alusta loppuun, sitä voi käyttää hakuteoksena tai vaikkapa katselukirjana muiden taidekirjojen joukossa, kukin kiinnostuksensa mukaan. *Flamenco*-teos kestää kyllä minkä tahansa lähestymistavan. Tässä on nyt

suomalaisen flamencon perusteos, jonka varaan on hyvä rakentaa. Seuraavan kirjan kirjoittajien tehtävä on jo paljon helpompi.

Kirjan takakanteen valittu letra käy tekijöiden uskontunnustuksesta: *Aquel que nunca lloró/ ni en su vía nunca tuvo una pena/ vive feliz pero ignora/ su esta vida es mala o buena.* (Se, joka ei koskaan ole/ itkenyt, ei kärsinyt/ elää onnellisena, mutta tietämättä/ onko tämä elämä huono vai hyvä.) Tämä kertoo paljon kirjoittajien elämänasenteesta ja suhteesta flamenco.

Flamenco-kirja on omistettu **Gunilla "Guni" Fabritiuksen** muistolle.

Irja Kajander

MATTI HELARIUTAN VALOKUVANÄYTTELY TELAKALLA TAMPEREEN FLAMENCOVIIKOLLA 1999

Helariutan mustavalkoisia flamencokuvia oli esillä uuteen Flamenco-kirjaan liittyen ravintola Telakan seinillä. Suurikokoiset kuvat pääsivät näyttelyssä oikeuksiinsa itsenäisinä taideteoksina; toisaalta kirjassa ne taas havainnollistivat tekstiä. Helariutta oli kuvannut sekä flamencotanssijoita ja -tapahtumia että näkymiä Andalucian eri paikkakunnilta vierailullaan Espanjassa yhdessä kirjan toimittajan Katja Lindroosin kanssa. Näyttelyn soisi tulevan myös Helsinkiin; miten olisi Helsingin flamencofestivaalin yhteydessä Savoy-teatterin aulassa?

Auli Kaartinen

TAMPERE 25.–31.7.1999

Viidettä kertaa järjestetty Tampereen kansainvälinen flamencoviikko pyörähti käyntiin sunnuntaina 25. heinäkuuta Tampereen kesäyliopiston järjestämällä tanssi-, laulu-, kitar- ja cahón-kursseilla sekä illalla keskustorin ohjelmaltassa järjestetyillä sevillanas-tanssiaisilla.

Ravintola Telakalla järjestettiin kolme suomalaisen flamencon iltaa, jotka olivat kaikki suuria yleisömenestyksiä. Jopa niin suuria, että esimerkiksi kaikille halukkaille kurssilaisille ei aina riittänyt lippuja – ei oota tarjottiin jo ennen lipunmyynnin alkua. Huolimatta siitä, että esityspaikkana Telakka on erittäin tunnelmallinen, kannattaa jatkossa harkita esitysten siirtämistä suurempaan ja katsojajaystävällisempään tilaan.

Yleisömenestys jatkui loppuviikolla Tampere-talon konserteissa. Esiintyjävalinnat olivat suorastaan loistavia, ja konserteissa koettiin suuria tunteita suuntaan jos toiseenkin. Kitaralle, laululle ja tanssille oli tällä kertaa omat iltansa. Ratkaisu oli onnistunut, joten toivottavasti käytäntö säilyy myös jatkossa.

Tanssikursseilla opettivat viikon pääesiintyjän Nuevo Ballet Españolin taiteellinen johtaja **Angel Rojas** sekä perustasoa **Anna Niinimäki**. Musiikkikursseja vetivät **Cañadú**-yhtyeen muusikot: laulua **Mayte Maya**, kitaraa **Gaspar Rodríguez** ja cajónia **Chico Fargas**. Tanssikursseja säestivät kitaristit **Daniel Jurado** ja **Rauli Rantanen**. Opettajat jaksoivat osallistua antaumuksella myös iltamenoihin.

Myöskään suurta dramatiikkaa ei viikosta jäänyt puuttumaan. Siitä piti huolen lentoyhtiö, joka toimitti NBE:n esiintymispuvut, lavasteet ja osan soittimista toiselle puolelle maapalloa. Lauantain pääkonsetti oli siis vähällä peruuntua, mutta lopulta rekvisiitan kuumeinen metsästys ja armoton talkoohenki tuottivat tulosta.

Suomalaiset flamencot veljiä, aviomiehiä ja poikaystäviä myöten hälytettiin apuun, ja jopa bata de colat saatiin ajoissa paikalle taksikyydillä Helsingistä.

Seuraavilla sivuilla on **Auli Kaartisen** kuvaamia juhlatunnelmia viikon varrelta, konserttiarvostelut sekä Angel Rojasin haastattelu.

SUOMALAISTA FLA-MENCOA TELAKALLA

Maanantai 26.7.

Maanantai-illan esiintyjiä olivat Tampereen Peña Primera ja Oulun ryhmä. Tampereella ilmiömäistä on heidän runsas laulukarttinsa. Tällä kertaa laulajina toimivat **Katariina Kallio**, **Anna Haaranen** ja **Kirsi Kuismanen**, joilla kaikilla on viehättävä persoonallinen ääni, taustalla lauloi myös kuoro, joka toi oman osansa esitykseen. Setti sisälsi sensuellin fandangon, jossa tanssivat **Sinikka Vainio**, **Marjaana Hagelberg** ja **Terhi Turja**. Sevillanaksessa saksofonia soitti nuori lahjakkuus **Anna Lipponen**, ja viimeisessä riehakkaassa buleriaksessa laulajat **Anna Haaranen** ja **Kirsi Kuismanen** antoivat yleisön nauttia myös riemullisesta tanssista.

Oululainen **Soili Heikkisen** ryhmä aloitti Tauromagialla, kitarasoololla jonka soitti nuori **Markus Kauppi**. Itse asiassa kaikki Oulun ryhmän kitaristit olivat nuoria, myös parinkymppin huikkeilla olevat **Okko Meinilä** ja **Tommi Virtanen**. Laulajana toimi **Soili Heikkinen** itse (upeaa, että yhä useammat rohkaistuvat laulamaan). Toisena esitetyssä sevilanassa tanssivat **Salla Meinilä** ja **Riikka Hänninen**, jotka esitivat myös omat soolot. **Salla Meinilä** raikkaan

alegrían ja **Riikka Hänninen** tunteikkaan taranton. Viimeisenä ryhmä esitti bulerían.

Tiistai 27.7.

Tiistaina esiintyjiä oli sekä Helsingistä että Tampereelta. Ensimmäisenä esiintynyt helsinkiläisryhmä tanssi **Anna Haaranen** koreografioiman **Carmen Linareksen** laulaman soleá por buleriaksen nauhalla. Tanssijat **Virve Yläne**, **Mari Mero**, **Lotta Ventelä**, **Marjo Ikonen** ja **Kati Vyyryläinen** tanssivat tunteella vaikean teoksen, jossa ilmaisulla oli suuri vaikutus.

Toisena esitettiin neljän tamperelaisen naisen valloittava teos *Sábado*, joka kuvasi naisten lauantai-iltaa. Tangoksella aloitti upeääninen **Marjut Vulli**, jonka laulun aikana lavalle itämaisella tanssilla astui **Ulla-Maija Peltola**, pehmeästi. Vaikutus oli voimakas, tunnelma ihastuttava. Lopulta myös tanssija **Kirsi Kuismanen** liittyi mukaan, joka tanssi myös seuraavana esitetyn tietoksen **Katariina Kallion** laulamana. Huomattavaa on, ettei teoksessa ollut yhtään soitinta, vaan säestys tehtiin laululla ja palmakilla, erittäin kauniisti ja taidolla. Teos päättyi tangokseen riehakkaana, valmiina naisten hulttomuun iltaan.

Laura Vilhonen

Kirsi Kuismanen, Ulla-Maija Peltola ja Katariina Kallio, *Sábado*.

Keskiviikko 28.7.

Telakka natisee jälleen liitoksissaan, ilmassa on suuren flamencojuhlan tuntua, niin kuin itse asiassa jokaisessa hetkessä Tampereen upean flamencoviikon aikana. Ylimääräistä jännitystä tilanteeseen tuo monien huulilla oleva kysymys: "Onko vielä lippuja tälle illalle...?" Telakka on intiimi, oikeastaan ihanteellinen tila lattiansakin puolesta flamenco-esityksille, mutta vastaisuuden varalta voisi miettiä joko suurempaa tilaa tai useampia esityskertoja, jotta kaikki halukkaat mahtuisivat mukaan.

Illan ohjelman aloittaa tangos, jonka tanssivat **Emilia Aho** ja **Katja Lundén**. Se on pehmeästi keinuvaa, kaunislinjaista, taattua tangoa. Myös teknisesti hyvin varmaa ja tasaista. Ehkä turhankin varman päälle tehtyä, hieman rytmien kanssa leikkelyä ja pientä rosoisuutta kaiken hienostuneisuuden ja kauneuden vastapainoksi olisi tuonut enemmän yllätyksellisyyttä muuten niin taitavaan ja tyylikkääseen tanssiin.

Seuraavaksi lavalle saapuvat **Juha Leino** (laulu), **Juho Koskimies** (kitara), **Juha Tikka** (cahón), **Joanna Gefwert** (palmas, tanssi) ja **Lotta Lantto** (palmas, tanssi). He aloittavat solea por buleríalla, jonka hypnoottiset rytmit lähtevät liikkeelle hieman jännittyneesti, pidättelevästi, mutta kaunis kappale kantaa ja saa

loppua kohden lisää voimaa Juha Leinon laulaessa puhtaasti ja varmasti. Sitten seuraavat tangos ja alegrías. Ryhmä toimii, eri elementit täydentävät toisiaan, cajónin syke tempaa mukaansa. Esiintymiseen vain lisää tekemisen iloa, soittamisen, laulamisen, ilmaisemisen iloa ja nautintoa. Enemmän alegríaa! Hyvä nyrkkisääntö noin yleisestikin ottaen (varsinkin näin syksyn ja pimeän talven lähestyessä) koko synkkämielisyyteen taipuvaiselle kansallemme. ¡Viva Alegría! Esitys lähenee loppuaan, illan viimeinen tanssi on guajiras, jonka **Laura Vilhosen** koreografiaan tanssivat Joanna Gefwert ja Lotta Lantto. He muodostavat esteettisesti viehättävän tanssiparin, ovat kuin toistensa peilikuvia, toinen tumma, toinen vaalea. Tanssissakin oli potkua ja viehkeyttä sekä molemmilla hyvin kauniit ja herkat kädet. Myös vauhtia riitti, ehkä liiaksikin. Tanssijoiden energia meni suurelta osin tempossa pysymiseen, joka kyllä onnistui hyvin, mutta verotti tietysti tulkinnasta ja tunnelmasta. Lopuksi vielä pätkä buleríasta, ja ihmiset poistuivat Tampereen flamencoyöhön tietäen, että ainakin vielä loppuviikon kellot tikittävät, sydämet sykkivät ja liikennevalotkin piippaavat buleríaksen tahtiin.

Marjo Ikonen

Emilia Aho, tangos.

VIRTUOOSI EL VIEJIN

Jose Jimenez alias El Viejin 29.7.1999 Tampere-talon pienessä salissa.

Tätä konserttia olin odottanut pitkään, sillä en ollut kuullut El Viejinin musiikkia koskaan. Tiesin vain, että hän on virtuoosi ja että hänen uudella levyllään soittaa **Paco de Lucia**. Istuin kolmannella rivillä, joten näkymät olivat erittäin hyvät.

Ensimmäinen kappale **Rondeña** sai minut jo kylmiin väreisiin ja huomasin, että El Viejinillä on samoja harmonioita kuin **Paco de Lucialla**. Sitten **soleaa**, jonka jälkeen koko bändi astui lavalle. **Juan de Juanin** koputukset olivat nopeita ja rytmisiä kiemuroitakin esiintyi, mutta ehkä ylävartalon käyttö ei niin minua säväytännyt. **Montse Cortes** lauloi erittäin ihanasti ja olihan hän myöskin kauniin näköinen. **Bernando Parillan** viulun soitosta pidin todella paljon ja siinä oli kunnon flamencosoundi. Tosin viulua ei ollut kuin muutamassa kappaleessa ja sitä olisi ehkä kaivannut hieman enemmän. Cajónisti **Luki Losadalta** lähti kunnon kuvioita jos tarve vaati, ja hän ripotteli niitä kiemuroita juuri sopiviin paikkoihin ja pidinkin kovasti hänen tyylistään. **David Jimenez** toimi kakkoskitaristina ja täydensi ryhmää erittäin hyvin. Ryhmä oli tasapainoinen ja toimi todella hyvin, mutta

ehkä välillä El Viejin tilutteli picadojansa vähän turhankin paljon. El Viejinin sävellykset olivat todella hienoja, vaikka jotkut harmoniat ja sointukulut olivat korvalleni erikoisia.

Konsertin toisella puoliskolla saimme kuulla sevillanasta ja erittäin hyvän buleriaksen, jossa **Juan de Juanin** jalat kävivät kuumana. El Viejin käytti paljon erikoisvirityksiä, mikä lisäsi kitaran mahtavaa soundia. Konsertti oli hyvä ja ryhmä varsinkin toimi erittäin hienosti yhdessä. Flamenco kehittyy ja kehittyy, mutta on mielenkiintoista nähdä ja kuulla millaista flamenco kenties on 10 vuoden kuluttua.

Juho Koskimies

kitaristiltakin. Ja sitten se, jota varmasti kaikki ihmiset odottivat Macanitalta eli buleriasta oikein kunnolla! Macanita innostui tanssimaan ja palmerot huusivat *Olé! Ehee!* ja kaikki ihmiset olivat innoissaan. Palmeroilla **Gregoriolla** ja **Chicharritolla** oli niin kova hiki päällä, että toinen heistä joutui pyyhkimään otsansa salin verhoihin. Siihen kiinnitin kyllä huomiota, että palmakset olivat perustavaraa, eikä erikoisia ryt-mikikkailuja kuulunut. Nämä miehet olen nähnyt ainakin Moraito Chicon ryhmässä.

Väliaikaa ei ollut, ja raikuvien aplodien jälkeen Macanita astui uudelleen lavalle laulamaan lisää buleriasta! Illan kohokohtana saimme kuulla toisena encorena Martineten. Tämä oli sitä mitä varmasti kaikki aficionadot ja varsinkin laulun ystävät tahtoivat kuulla, syvää flamenco ilman kitaraa. Konsertti oli mahtava, mutta hie-man lyhyt. Flamencolaulu on kyllä raskasta työtä. Ymmärrän hyvin, miksi laulukonsertit eivät voi olla niin pitkiä kuin kitarakonsertit. Upea musiikkielämys jälleen!

Juho Koskimies

UPEA LA MACANITA

Tomasa Guerrero alias La Macanita Tampere-talon pienessä salissa 30.7.1999

Perjantaina Flamencolaulun iltana saimme kuulla jereziläistä kaunotarta Tomasa La Macanita. Macanitan kaunis ääni sai salin hiljentymään, kun ensimmäinen kappale kajahti ilmoille. Tientos eteni kohti tangosta ja minä ainakin innostuin, kun ensimmäiset tahdit tangoksesta lähtivät käyntiin. Kitaristi **Moraito Hijo** hallitsi soiton, ja pidinkin kovasti hänen tyylistään.

Seuraavana saimme kuulla tarantan, jonka jälkeen seurasi kaunis solea. Malagueñas oli hieno suoritus niin laulajalta kuin

La Macanita ja Moraito Hijo.

HENGEN VOITTO IBERIASTA

Nuevo Ballet Españolin Flamenco Directo
Tampere-talon isossa salissa 31.7.1999

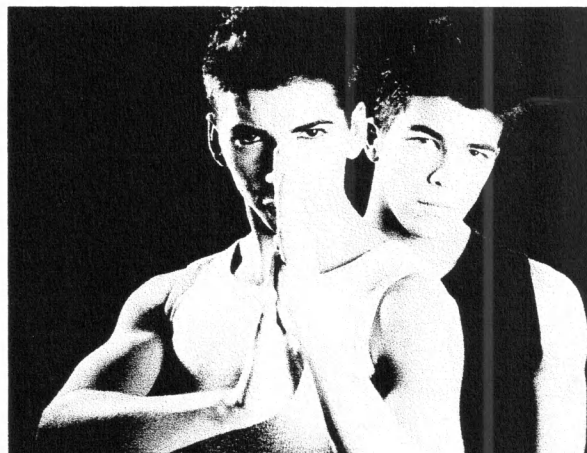
"Mikä ei tapa, se vahvistaa." "Loppu hyvin, kaikki hyvin." "Otetaan taas." Rohkaisevat sananlaskut – niin suomalaiset kuin espanjalaisetkin – olivat kovassa kurssissa Tampereen flamencoviikon päätöspäivänä lauantaina. Odotettu, nuori Nuevo Ballet Español -ryhmä (tuttavallisemmin NBE, vähän kuin New Kids on the Block?) oli saapunut kaupunkiin, mutta ryhmän soittimet ja esiintymisasut olivat lennähtäneet lentoyhtiö Iberian kyydissä Brasiliaan. Alkoi vimmattu flamencohameiden ja soittimien haaliminen, aikaa muutama tunti.

Illalla, muutama minuutti sen jälkeen kun *Flamenco Directo* -esityksen olisi pitänyt kello seitsemältä alkaa, lavalle astelivat Tampereen kesäyliopiston rehtori **Pirjo-Maija Rekola**, ryhmän tuottaja **Gachi Pisani** sekä flamencoviikon ohjelmajohtaja **Markku Huotari**. Delegaation ilmestyminen sai sydämen jättämään yhden lyönnin väliin, mutta viimeksimainitun myhäilevä ilme kertoi nopeasti, että syytä huoleen ei ollut. Kolmikko kertasi kuumeisen päivän tapahtumat ja pyysi etukäteen anteeksi puvustuksessa esiintyviä puutteita.

Flamencon juurilla

Kuin jatkona alustukselle esitys alkoi asetelmalla, jossa yksinäinen sello valitti ja tanssijoiden kengät olivat rivissä tyhjällä lavalla – ilmeisesti kuvaamassa ryhmän jossain Rio de Janeiron lentokentän nurkassa nököttäviä varusteita. Siitä lähdettiin aluksi paljain jaloin, itämaisesti liikehtien ja hauskojen hare krishna-sormilautasten säestämänä punomaan esitystä, joka oli täynnä kaikkea – voimaa, herkkyyttä, dramatiikkaa, huumoria ja ennen kaikkea vahvaa yhteishenkeä.

Esityksessä olikin merkillepantavaa se, miten paljon ryhmän kahdeksan tanssijaa ottivat toisiinsa kontaktia katsein ja hymyin. Ei puhetaakaan mistään tyllystä **Joaquín Cortés** -ilmeetömyydestä, vaikka keinot muuten – valojen käyttö, moderni liikekieli, moderni musiikki – olivat osin samoja. Tanssijoiden omalle tyylille

Carlos Rodríguez ja Ángel Rojas. NBE:n pressikuva.

oli myös jätetty tilaa, vaikka yhteisiä liikkeitä tehtiinkin. Kaikki tämä antoi nuorista tanssijoista taitavan mutta samalla sympaattisen vaikutelman.

Niin koreografia kuin 7-henkisen **Cañadú** -yhtyeen musiikkikin olivat onnistunut sekoitus perinteistä ja uutta. Vähän väliä yhtye palasi alun itämaisiin sävyihin, mutta koko ajan pohjalla eli tiivis flamencon syke. **Carlos Rodríguezin** vahvasti esittämän farrucan alussa ja lopussa oli suorastaan hevimäisen raskas komppi!

Monipuolinen, hallittu kokonaisuus

Ryhmän johtajat ja koreografit – edellä mainittu Rodríguez sekä sympaattinen **Ángel Rojas** – olivat sooloinen itseoikeutetusti illan tähtiä ilman tähtielkeitä. Rodríguez vaikutti tanssijana taitavammalta, vaikka Rojasin superhidas soleá oli sekin vaikuttava esitys – paljolti laulaja **Mayte Mayan** ansiosta, joka ei kipeää kurkkuaan säästellyt.

Hauskana yksityiskohtana oli viiden naisen pitkien bata de cola -hameiden kanssa (sellaisetkin siis onneksi löytyivät!) esittämä guajiras, joka tummien lasien yli luotuine mitailevine katseineen oli kuin kohtaaminen set -kemuista jostain Caprilta. Hienoa ironiaa ja tyylitajua!

Kun ajattelee, millainen tunnekuuhu esiintyjien sisällä on täytynyt päivän kummelusten takia olla, voi vain ihailia sitä ammattitaidon ja -ylpeyden määrää, jonka avulla he ovat koonneet itsensä ja päättäneet tarjota parhaan mahdollisen elämyksen heitä katsomaan tulleele täydelle salille. Kuten ryhmän tuottaja asian ilmaisi: "Matkatavaramme joutuivat Brasiliaan, mutta sydämemme tulivat Tampereelle." Se on helppo uskoa.

Juha Leino

MIGUEL ANGEL – FLAMENCON MICHELANGELO

Miguel Angel Rojas Molinan haastattelu Tampereen flamencoviikolla 28.7.1999

Irja Kajander

Nuevo Ballet Españolin toinen taiteellinen johtaja Angel Rojas täytti 25 vuotta Tampereella. Hän on Carlos Rodríguezin kanssa lyhyessä ajassa nostanut NBE:n yhdeksi Espanjan tanssin kärkiryhmistä. Nämä kaksi koreografia ja tanssijaa ovat esiintyneet aikaisemmin mm. Antonio Canalesin, Victor Ullaten, Teatro de la Zarzuelan, José Antonion sekä Los Ballets Españolin ryhmissä. Angel Rojas ja Carlos Rodríguez jakoivat vuonna 1994 Espanjassa sekä vuoden parhaan koreografin että parhaan tanssijan palkinnot. NBE:n he perustivat vuonna 1995. Tampereella heidän ryhmänsä esitti Cañadú-yhtyeen kanssa teoksen Flamenco Directo.

Angel Rojas aloitti tanssimisen suhteellisen myöhään, vasta kuultuaan 14-vuotiaana Camarónin konsertin ja innostuttuaan siitä. Hän opiskeli Madridissa Amor de Diosissa, tärkeimpinä opettajinaan Antonio Canales ja Carmen Cortés.

Angel Rojas opetti Tampereen flamencoviikolla keski- ja edistynyttä tasoa kuuden päivän ajan kaksi tuntia päivässä. Keskitasolla tehtiin tekniikkaa, markkeerauksia vartalokäyttöön keskittyen ja jonkin verran koputuksia. Edistyneiden tunnilla tehtiin näiden lisäksi koreografia alegrías-rytmiin. Tunteja säestivät Daniel Jurado ja Chico Fargas. Angel itse lauloi.

Tanssi ei ole hänen mukaansa vain liikkeiden suorittamista, vaan jokaisessa asiassa, mitä tanssiessaan tekee, tulee olla sisältöä. Näin liikkeestä tulee luonnollinen ja se tapahtuu kokonaisvaltaisesti, koko vartalossa. Ei ole mahdol-

lista tanssia vain käsillä tai jaloilla muun ihmisen osallistumatta tanssiin millään tavalla. Eihän kukaan kävele kadullakaan pelkästään jaloillaan, vaan katselee, minne on menossa ja kuka tulee vastaan ja heiluttaa käsiään luontevasti. Samoin tanssijan eleiden pitää olla peräisin elävästä elämästä: jokaisen markkeerauksenkin idea voi olla peräisin mistä tahansa karpäsen tappamisesta lapsen torumiseen.

Jossain vaiheessa tanssijan pitää irroittautua teknisestä täydellisyydestä. Tanssin jännite syntyy juuri poikettaessa perustellusti täydellisistä linjoista. Tekninen täydellisyys on hyvä asia, mutta vain hyvä. Jotta tanssi olisi jotain enemmän, loistavaa ja vaikuttavaa, on tanssijan annettava jotain itsestään. Tämä tapahtuu löytämällä tanssiin sisältö, syy jokaiselle liikkeelle. Liikkeitä ei tehdä tanssissa siksi, että ne ovat kauniita tai siksi, että tanssija on kaunis niitä tehdessään, vaan siksi, että niillä halutaan sanoa jotain.

Myös tunnilla pitää keskittyä ilmaisuun. Tässä auttaa se, että hallitsee perusasiat luontevana osana itseään. Ryhdistä, keskittymisestä, kiinnostuksen osoittamisesta ja ilmeikkyydestä pitää tehdä osa normaalia elämää. Jos oppilaat tunnilla nojailevat seiniin tai valahtavat löysiksi ja ristivät käsivartensa vatsansa päälle ja kääriytyvät hameeseensa sekä tuijottavat tylsinä tyhjyyteen aina kun eivät suorastaan tanssi, on se paitsi ikävää opettajalle, myös vahingollista heidän tanssilleen. Päästessään tanssimaan heidän täytyy keskittää kaikki energiansa ryhtiin ja perustekniikkaan eikä mitään jää itse tanssille. Kun perusasiat ovat kunnossa kadulla kävellessä ovat ne kunnossa myös tanssiessa. Jos taas naama on jatkuvasti kuin paistinpannu, on tanssissa jotain pahasti vialla.

Naistanssijoille hame on suuri etuoikeus, tanssia tukeva väline, eikä sitä siksi pitäisi tunnilla kohdella riesana, joka suurimmaksi osaksi tuntia kääritään ylös pois tieltä. Päinvastoin se pitäisi ottaa mukaan jokaiseen liikkeeseen tavalla tai toisella. Jos helmojaan pitää

häiriötekijänä, menettää mahdollisuuden tehdä hameestaan luonnollisen ja elimellisen osan tanssia. Miestanssijat kadehtivat naisilta heidän hameitaan, joten miksi naisten pitäisi kadehtia miesten housuja?

Tullessaan lavalle on tanssijan uskottava itseensä ja asiaansa. Hän on maailmankaikkeuden omistaja, kuningas tai kuningatar, kaiken keskipiste. Tällainen tanssija saa yleisön haukkomaan henkeään jo kävellessään lavalle. Yleisö näkee kyllä, onko tanssissa jännitettä ja reagoi sen mukaan. Tanssijan pitää uskoa itseensä niin paljon, että hänen katsoessaan jonkin yleisökin kääntää katseensa samaan paikkaan. Näin tanssijan intensiteetti kattaa koko lavan ja teatterin eikä ainoastaan häntä itseään. Lavaa ei pidä pelätä, se pitää ottaa omakseen.

– Ryhmäsi esiintyy Tampereella 31.7.1999. Mikä on ryhmän idea? – Ryhmä syntyi Carlos Rodríguezin kanssa. Ajatuksenamme oli tulevaisuus ja kehitys, miten flamenco ja koko

maailma on kehittynyt ja millaiseksi maailma muuttumassa ensi vuosituhanella. Yhdistämme flamencon ja modernin tanssin ilmaisua luodaksemme käsitystä siitä, mihin flamenco on kehittyvässä.

– Entä tämän esityksen (Flamenco Directo) idea? – Esityksessä on neljä yhtä tärkeää elementtiä: valo, musiikki, koreografia ja puvut. Mitään lavasteita ei ole, ei myöskään kehyskerromusta. Erillisten numeroiden sijaan eri palot on yhdistetty jatkuvaksi kokonaisuudeksi. Mutta vaikka esitys on pitkä, se ei tunnu siltä, sillä siinä on paljon energiaa.

– Olet opettanut Tampereella melkein viikon ajan. Millaisia ovat suomalaiset flamencotanssijat? – Älykkäitä. Suomalaiset ovat ennen kaikkea älykkäitä tanssijoita, hyvin järjestelmällisiä ja valmiita työskentelemään ahkerasti. Heillä on myös varma tyyli, he tietävät mikä on hyvää ja mikä huonoa. Taso on täällä erittäin korkea. (*En dos palabras, im presionante*, [kahdella sanalla, vai kuttavaa] totesi Angel tunnilla.) Tulisin mielelläni uudelleenkin Suomeen opettamaan.

– Oletko opettanut paljon muualla? – Aika paljon, Etelä-Afrikassa ja myös Yhdysvalloissa.

– Pidätkö opettamisesta? – Pidän kyllä, mutta tässä elämänvaiheessani koreografiat ja varsinkin tanssiminen on minulle tärkeämpää.

– Käytät paljon modernia liikekieltä. Oletko opiskellut modernia tanssia? – Hyvin vähän. Viime aikoina olen opiskellut Chevy Muradin johdolla. Hän on espanjalainen moderni koreografi, joka on työskennellyt myös Lontoossa. Suurimmaksi osaksi liikkeet ovat omiani. Tällainen tanssi on minulle luonnollista.

– Entä oletko opiskellut muita tanssilajeja, esimerkiksi balettia? – Balettia paljon, hyvin paljon...

– Ovatko muut tanssilajit tärkeitä? – Nykyään on välttämätöntä tutustua myös muihin tanssilajeihin oman alansa ulkopuolelta. Tietenkin se riippuu myös siitä, mitä haluaa tehdä. Jos haluaa tanssia vain puhdasta, perinteistä flamenco, on

mahdollista opiskella pelkkää flamenco, mutta heti, kun haluaa oppia jotain uutta, täytyy hakea vaikutteita laajemmalta alueelta. Eikä riitä, että hakee vaikutteita tanssin alueelta. On laajennettava aluetta kaikkeen luovaan taiteeseen, kuvaamataiteisiin, musiikkiin, elokuvaan.

– **Miten saat ideoita tanssiisi ja koreografioihisi?** – Lähtökohta voi olla tunne, tarina, kuva, maisema, katu, kasvot, ... Idea voi tulla aivan mistä tahansa ja usein se ei edes liity millään tavalla tanssiin tai liikkeeseen. Se voi tulla vaikkapa jostain keskustelusta. Ihmiset ja ihmisten välinen vuorovaikutus on hyvin tärkeää.

– **Mistä olet saanut tanssillisia vaikutteita?** – Kaikkein eniten ihailen ruotsalaista tanssijaa **Mats Ekiä**, hän on paras. Myös hollantilaisen Nederlands Dans Theatren koreografi **Jirí Kylian** on loistava. Samoin **Forsythe**, tosin hänestä en pidä kovin paljon; Mats Ek on kuitenkin tärkein.

– **Keitä kuvataiteilijoita ihaillet?** – **Vassili Kandinsky**, **Pablo Picasso**, **Rembrandt**, italialainen **Richard Sendra**. Erittäin paljon pidän bilbaolaisesta kuvanveistäjästä nimeltä **Chillida**.

– **Harrastatko itse piirtämistä?** – Pidän taiteen katsomisesta, mutta en osaa piirtää eikä kuvien tekeminen olekaan minulle tärkeää.

– **Entä millaisesta musiikista pidät?** – Aivan kaikesta. Flamenco on tietysti parasta, mutta pidän kaikenlaisesta musiikista. Pidän esimerkiksi sellaisista kuin **Eternal**, **Alanis Morissette**, **Ricky Martin**, ... Jazziakin kuuntelen, mutta se ei minua paljon kiinnosta. Eniten minua kiinnostaa ehkä 1940-luvun jazz. Klassisesta musiikista minua viehättää ehkä eniten **Claude Debussy**. Faunin iltapäivä on sävellys, johon haluaisin joskus tehdä koreografian. Muita kiinnostavia klassisia säveltäjiä ovat **Strauss** ja **Bach**. Suomalaista musiikkia en tunne, mutta olisin kiinnostunut tutustumaan siihen.

– **Miten koreografia syntyy?** – Ensin on idea. Sitten kehittelen ideaa ja kerään siihen liittyviä ajatuksia. Seuraavaksi kuuntelen paljon musiik-

kia ja valitsen ideaan sopivan musiikin. Vasta sitten tulee liikkeiden vuoro.

– **Mistä liike tulee?** – Liike tulee sielusta. Musiikki synnyttää tunteen, joka on liikettä. Tämä on sitten analysoitava teknisesti, jotta sen voi analysoida teknisesti, jotta sen voi opettaa eteenpäin tai sovittaa koreografiaan.

– **Ja mikä on rytmin merkitys?** – Rytmi on tanssissa ensisijaisen tärkeää. Rytmi on liikettä, koputuksetkin tehdään liikkeenä. Ja toisaalta liike riippuu rytmistä, eli tietynlainen rytmi vaatii luonnollisesti tietynlaista liikettä. Rytmiä ja liikettä ei todellisuudessa voi erottaa toisistaan.

– **Lopuksi vielä, mitä on flamenco sinun mielestäsi?** – Flamenco on tapa tuntea. Tämä on tärkeää. Se ei ole tapa elää, vaan tapa tuntea. Flamenco on tunne, joka tulee sydäimestä. Se, miten tämä ilmenee, muoto, riippuu tulkitsijasta. Flamenco on kuin puhdas valkoinen kangas, jonka tanssija liikkeellään maalaa.

iAY!

NISKA- JA HARTIAVENYTYKSIÄ

Teresa Ackalín

Tällä kertaa esittelen teille muutamia niska- ja hartia-alueen venytyksiä. Liian suuret lihasjännitykset hartiaseudulla voivat aiheuttaa päänsärkyä ja pitkällisesti heijastua selkäkipuna. Osan hartiavaivoista voikin ehkäistä sopivalla harjoittelulla ja venytyksillä. Näistä venytyksistä saat tehoa tavanomaisiin harjoituksiisi, muista kuitenkin olla järkevä; jos tuntuu liian ikävältä/kivuliaalta, lopeta liikkeen tekeminen HETI.

Älä tee näitä venytyksiä lämmittelemättä ensin! Esimerkiksi flamencotunnin reippaiden braceo-harjoitusten jälkeen voisi olla sopiva hetki. Varaa aikaa venyttelylle parikymmentä minuuttia. Suorittaessasi venytystä hengitä sy-

vään ja rauhallisesti keskittyen ainoastaan siihen venymisen sijaan. Mitä enemmän lihas tekee työtä sitä suuremmaksi hapentarve kasvaa. Älä koskaan nyi itseäsi venytykseen! Anna aikaa itsellesi ja lihaksillesi toimia. Kukin venytys voi kestää pari minuuttia tai pitempään. Kuuntele kehoasi. Hyviä venymisiä!

Lämmittelyliikkeitä: Pyörittele hartioitasi ja käsivarsiasi hypellen samalla kevyesti. Voit nostella hartioita korvia kohden muutamia kertoja. Laita kädet polvillesi ja laskeudu suoralla selällä alas ja pyöreällä ylös. Pidä samalla vatsalihakset tiukkoina. Toista.

1. Seiso kasvot seinää päin. Nojaa seinää kohti siirtäen painoa samalla sormillesi. Tue toisella kädellä kyynärvarresta. Huolehdi, että sormesikin venyvät pitkiksi. Pyri rentouttamaan venyvän kätesi lihakset. Vaihda puoli.

2. Vastaava liike, voidaan toteuttaa joko lattiaa tai seinää vasten. Säätele venytystä muulla keholla. Lattialla voit venyttää molemmat puolet yhtäaikaan, nojaa taaksepäin.

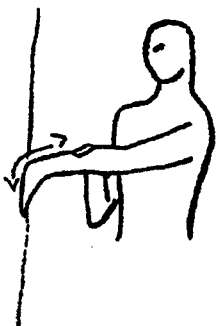
3. Istu tukevasti lattialle, säilytä perusasento koko ajan. Voit säädellä venytystä siirtämällä takakättäsi takaviistoon, pidä rentona. Anna pään olla rentona toista hartiaa kohden, voit lisätä tuntua koukistamalla tukikättä. Vaihda puoli.

4. Istu tukevasti lattiaan. Työnnä rintaa ylös, tue kevyesti päätä käsilläsi. Voit yrittää tehostaa liikettä siirtämällä kädet varovasti rinnalle. Jos haluat, voit kääntää päätäsi sivulle. Muista ryhti!

5. Tämän jälkeen on ihana olo! Valitse joko kuvasta 5. tai 6. Kuva kuusi on vaikea, molemmat tehokkaita. Venytä (5) selkä suorana risti-istunnassa. Tuo kyynärpäitä edessä yhteen, anna venytyksen kestää muutama minuutti. Jos tuntuu kestämatömältä, rentoudu hetki ja tee uudestaan. Muista ryhti, ettei selkäranka valu kasaan!

6. VAROVASTI! Makaa lattialla, kädet ojennettuina viereesi, työnnä ristiselkää kohti lattiaa ja nosta vatsalihaksilla jalat hita-aasti pään yli ojennettuina. Pysy. Jos jostain syystä haluat tehostaa, voit yrittää koukistaa polvet korvien viereen nuolen osoittamalla tavalla. Tämä venytys voi kestää muutaman minuutin. Lopettaessasi tuo jälleen ristiselkää lattiaan painamalla jalat ojennettuina hita-aasti lattiaan.

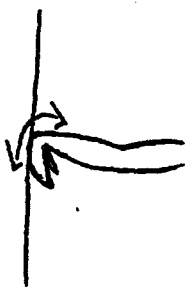
①

③

②

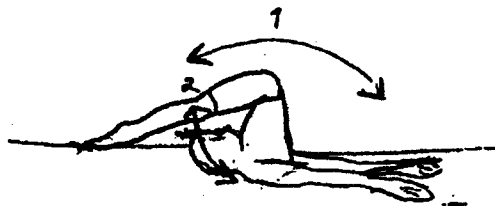
④

⑤

⑥

MENÚ

HERKUTELLAAN GAZPACHOLLA

Teresa Ackalín

Ensimmäiseksi tarjoan teille niin monelle tuttua kylmää kasviskeittoa paahdettujen leipäkuutioiden kera. Muistakaa, että tämäkin resepti on vain yksi niin monista, mutta voi kuinka hyvää! Sipulin tai paprikan laatua/ määrää voi lisätä makunsa mukaan. Kaikki ruokavinkit ovat tervetulleita minulle. Seuraavassa Letrassa jouluideoiksi erilaisia naposteltavia, esim. marinoituja oliiveja, sieniä... Niitä saa maisteltavakseen myös Peñan sevillanasbileissä 18. syyskuuta!

GAZPACHO

Espanjalainen kylmä kasviskeitto

6–8 annosta

punasipuli
muutama tomaatti
½ kurkku
½ vihreää paprikaa
½ punaista paprikaa
1 mursk. valkosipulinkynsi
8½ dl tomaattimehua
½ tl sokeria
suolaa, pippuria
½ dl oliiviöljyä
½ dl valkoviinietikkaa

Paloittele hyvin pieniksi kulhoon sipuli, paprikat, tomaatit ja kurkku. Lisää valkosipuli. Lisää mehu ja mausteet sekä kevyesti sekoitettu valkoviinietikka ja öljy. Sekoita ainekset hyvin. Anna olla viileässä ennen tarjoilua. Tarjoa erilaisten croûtonien (paahdetut leipäkuutiot) kera.

Tarvitset: Muutamia viipaleita esim. paahtoleipää, oliiviöljyä, iso murskattu valkosipulinkynsi.

Sekoita valkosipulimurska ja noin ½ dl öljyä. Poista leivistä kuoret ja leikkaa täsmällisiksi kuutioiksi (n. 1 cm). Laita kuutiot seokseen, sekoita varovasti. Aseta kuutiot uunipellille, muista käännellä! Croûtonit ovat valmiita kauniin kullanruskeina.

MÚSICA

NÄITÄ LAULAJIA SUOSITTELEN

Mayte Maya oli mukana Tampereen flamen-coviikolla 1999 opettamassa ja esiintymässä. Hän opetti laulukurssilla ja kävi laulamassa myös kitarakurssilla. Hän on Granadan Sacromonten tunnetun flamencosuvun Los Mayas Cotorreros uusia kasvatteja ja on lapsesta asti matkustanut ympäri maailmaa esiintymässä vanhempiensa, **Bienvenido Mayan** ja **Maria Conejan**, kanssa. Tampereella hän esiintyi Cañadú-yhtyeen laulajana Nuevo Ballet Españolin kanssa Flamenco Directo -esityksessä. Yllätykseen hän päätyi myös tanssimaan **Angel Rojasin** kanssa tässä esityksessä.

Mayte ei oikeastaan haluaisi nostaa ketään muusikkoa toisten edelle, mutta jos joku täytyy valita, hän voisi olla **Lole**. Hän siksi, että hän on ainutlaatuinen, omanlaisensa, kuin ei kukaan muu. Hänellä on rajaton ääni, jolla voi tehdä mitä tahansa, *tiene voz gitana*. Miehistä Mayte valitsisi suosikikseen ehkä **Diegiton** ja hänen *Cigala*-levynsä samoista syistä. **Cameron**-imitaattoreita Mayte ei halua kuulla.

Mayte Mayaa haastatteli Anna Haaranen.

Kuva: AK

HISTORIA

MYYTTI FLAMENCON HISTORIASSA Onko flamencon historia totta?

Irja Kajander

Flamencon historia on jo käsitteenä mieli-puolinen, kuten Katja Lindroos totesi Flamencon-kirjan julkistamistilaisuudessa Tampereella. Koska suullinen traditio on flamencon maailmassa säilyttänyt vahvan asemansa, on suuri osa flamencon historiaa edelleen anekdoottien ja myyttisten kertomusten varassa. Dokumentointi on ollut parhaimmillaankin hataraa ja yleensä olematonta. Tarinat ovat osa flamencon historiankäsitystä. ”Totuus” ei ole tässä mitenkään ensiarvoista.

Nyt on kuitenkin kysyttävä, pitäisikö tämä historiankäsitteys hyväksyä sellaisenaan, vai olisiko tarpeen selvittää totuus myyttien takaa. Meidän on siksi selvitettävä itsellemme, mitä merkitsevät totuus, historia, myytti ja mihin ne asettuvat toisaalta meidän, toisaalta menneiden polvien flamencon tekijöiden maailmankuvassa. Onko meidän sukellettava kritiikittömästi flamencon maailmaan vai sovitettava se omaamme? Haluammeko tulla flamencoiksi vai tehdä flamencoa? Yritämmekö olla osa flamencoa vai tahdommeko flamencon olevan osa itseämme? Kumpi on tärkeämpää, tunne vai äly, vai voiko näitä edes erottaa toisistaan? Tyydymmekö myytteihin vai kysymmekö *wie es eigentlich gewesen?* Näihin kysymyksiin voimme vastata vasta, kun tiedämme, mitä haluamme tietää.

Kulttuurin alkuasukkaasta tuskin tulee antropologia tai semiotikkaa, sillä hänellä ei ole siihen mitään tarvetta. Tarve syntyy usein turhauttavasta tarpeesta ymmärtää toisia kulttuureja, joiden kanssa joutuu kosketukseen. Tämä pakottaa vertailuun, etäisyyden ottamiseen ja kriittiseen pohdiskeluun tai vaihtoehtoisesti johtaa sokeaan perinteeseen

takertumiseen, vaikka tällä perinteellä ei välttämättä enää ole tulevaisuutta. Nämä vaihtoehdot ovat myös nykyisillä flamencon harrastajilla ja myös ammattilaisilla sekä Espanjassa että sen ulkopuolella. Sitä maailmaa, josta flamenco alunperin lähti kehittymään, ei enää ole olemassa, eikä ole ollut yli sataan vuoteen.

Maailmankuvamme myyttinen perusta

Myyttinen maailmankuva antaa koko luomakunnalle sielun ja esittää ihmiskunnan alkuperäisen kokemuksen olevaisuudesta. Lapsuudessa koettuihin maailman sadunomaisiin piirteisiin palataan unissa vielä aikuisinakin. Tämä maailma vaikuttaa myös valveilla ollessamme, vaikka emme usein sitä tiedostakaan. Myytit sisältyvät myös kieleen, mutta eivät yleensä ole riippuvaisia kielellisestä perustastaan, vaan niiden ominaisuudet säilyvät myös huonoissa käännöksissä. Lévi-Strauss pitää myyttiä ja musiikkia läheisinä sukulaisina. Molemmat ovat ihmisen piilotajunnan symbolisia ja monitajuisia ”kieliä”, joiden mielekkyys muodostuu niihin sijoitetusta tunteenomaisesti latautuneesta elämyksellisestä aineksesta. Paitsi myytit ja musiikki, myös uskonnot ja sadut sisältävät välineitä elämän perusristiriitojen selvittelylle. Psykoanalytikko Bruno Bettelheim on havainnut, että yksilön ”lempisatu” usein kertoo pelkistetyssä ja lapsenomaisessa muodossa hänen oman tarinansa. Samaan kokonaisuuteen kuuluu myös kysymys identifikaatiosta, jossa taiteellinen ihailu johtaa taiteilijan idealisoimiseen henkilönä ja sitten tämän idealisoidun henkilön mat-

kiminen niin käytöksen, pukeutumisen kuin taiteenkin osalta. Jäljittelyhän on kenties juuri aidointia ihailua. Jos tähän liittyy kulttuuri, jossa kaikki oppiminen tapahtuu matkimalla ja vanhuksia ja opettajia kunnioitetaan rajattomasti, on identifikaatiota lähes mahdoton välttää.

Kun tätä mallia sovelletaan suullisen perinteen säilyttämään historiankäsitykseen, on nähtävissä, miten kertojan moraaliset arvostukset ja itsekorostuksen halu voivat muokata hänen välittämäänsä historiaa. Prosessi ei suinkaan ole aina tietoinen, mutta tämä oikeastaan hävittää poikkeavat kertomukset sitäkin varmemmin. Historia on (melkein aina) voittajien historiaa, eikä suullinen perinne jätä mitään lähteitä häviäjistä. Jos flamencoon ihastuneet taiteilijat ja mesenaatit olisivat päättäneet ihas-tua kauniiseen ja hilpeään flamencoon, tuntuimme luultavasti varhaiset tähdet varsin erilaisina, puhumattakaan itse taiteenlajista, ja jos flamenco olisi nostettu esiin valistuksen aikaan kansallisromantiikan sijaan, tuntuimme todennäköisesti nimeltä paljon useampia flamencorunoilijoita.

Useimmat antropologiset ja etnologiset myyttiteoriat korostavat ”elävän” mytologian tärkeyttä. Antropologian kannalta myytit ovat elettyjä ajatusmalleja, joiden merkitys on suuri heimoyhteisön elämässä sekä ns. primitiivisessä mielenlaadussa ja maailmankatsomuksessa. **Bronislaw Malinowskin** mukaan tärkeintä tutkijan kannalta on tietää, miten alkuasukkaat elävät ja tulkitsevat myyttinsä. Siteet, jotka liittävät myytin hänen muuhun elämäänsä ja sen koko sosiaaliseen koneistoon, ovat tässä ensiarvoisen tärkeitä. Myytti, jota jatketaan pelkästään perinteen vuoksi ilman yhteyttä maailmankuvaan, kuolee tai museoituu.

Myytti muuttuu historiaksi

Mytologian pääfunktio on menneen lujittaminen sekä vakuuttaminen magian totuudesta, moraalien ja lain sitovista voimista ja uskonnollisen rituaalin todellisesta arvosta viittaamalla hämärässä menneisyydessä, ”kulta-aikana” satutuneisiin tapahtumiin. Viitataan tässä flamencon ”kulta-aikaan”, jolla nimellä tunnetaan *cafés cantantes* -kausi flamencon historiassa. (Letra 3/97) Myytti on siis tavallaan sanoma mennei-

sydestä. Sen avulla yksilö selviytyy elämän kriiseissä ja ristiriidoissa. Myyttejä ei kerrota vain ajankuluksi, vaan ne liittyvät ”pyhän” alueeseen kulttuurissa. Myytteihin liittyy vielä erityinen juhlavuuden ilmapiiri, jonka tarkoituksena on irrottaa ne arjen vyöhykkeestä. Primitiivisissä yhteisöissä soitto, laulu ja tanssi liittyvät olennaisesti myyttien esittämiseen.

Musiikilla on perustavanlaatuinen osuus ihmisen ja pyhän välisissä suhteissa, sillä päästäkseen yhteyteen yliluonnollisen todellisuuden kanssa tarvitsee ihminen symboleja välittäjiksi ja luomaan yhteyttä nykyisyyden ja myyttisen menneisyyden välille. Myytit pyhinä teksteinä ja musiikki niiden esittämisenä saavat arkaaisessa kulttuurissa juuri tällaisen välittävän tehtävän ja liittyvät siksi myyttisessä vuorovaikutustilanteessa läheisesti toisiinsa. Flamencoletroihin sisältyvä uskonnollisuus ja flamencolaulun pyhä hurmos ovat tästä ilmeisiä esimerkkejä. Muualta omaksutut myytit sovelletaan omaan kulttuuriin, jolloin ne tulevat kaikille ymmärrettäviksi ja siten entistä vaikuttavammiksi.

Kuubalainen kitaristi ja säveltäjä **Leo Brouwer** katsoo musiikin tuottamisen ja säveltämisen olevan perustaltaan tarinoiden kertomista. Muusikot muotoilevat tarinoita omasta elämästään, sen pettymyksistä ja onnistumisista sekä suodattamastaan todellisuudesta. Tarinat kerrotaan musiikin abstraktisella ja monimielisellä symbolikielellä ja siksi niiden sisältö avautuu vain niille, joilla on kärsivällisyyttä ja viisautta kuunnella.

Historia ja legendat

Joulu ja Kristuksen syntymä on suomalaisessa perinteessä muokattu Kalevalan viimeisessä runossa kerrottuun Marjatan tarinaan. Marjatta syö metsässä puolukan ja tulee siitä raskaaksi, etsii synnytyspaikakseen saunaa ja tultuaan torjutuksi päättyy synnyttämään ”huonesehen hongikkohon, tallihin Tapiomäelle”. Hän kasvattaa poikansa yksinhuoltajana ja lopulta Karjalan kuninkaaksi kastettu poika karkottaa Väinämöisen. Vastaavasti flamencomailmassa sama tarina sijoitetaan mustalaiskortteleihin, joissa pyykkäri ja puuseppä etsivät ja saavat lämpimiä vaatteita taivaasta pudonneelle

pienokaiselleen. (Esimerkiksi **Curro Malenan** levyllä *Carbon de caña* laulu *Villancicos por bulerías*)

Antropologille myytti tarkoittaa ennen kaikkea pyhää perimätietoa tai alkukantaista uskomusta. **Martti Haavio** esittää, että myytti on lyhyt tai laajempi eepinen kertomus, joka tarjoaa luonnonkansalle "tieteellisen" vastauksen kysymyksiin maailman ja sen eri osien alkuperästä. **Mircea Eliaden** mielestä myytti kertoo ylipäänsä, miten jokin todellisuus, maailma, eläin, kasvi tai käyttäytymismalli, on syntynyt. Kyseessä on siis aina jonkinlainen luomiskertomus. Myyttien henkilöt ovat yliluonnollisia olentoja, jumalia tai henkiä. **Karl Kerenyin** mukaan nämä kaikki tekijät, jumalat ja heidän elämäntarinansa, heidän tekoihinsa liittyvä kosmologia ja luonnonfilosofia yhdessä muodostavat vasta mytologian ensimmäisen osan. Toisena osa-alueena on satu, jossa suuri osuus on runoilevalla mielikuvituksella.

Piirros: Heidi Kajander 1996.

Varsinaisen myytin ja sadun välinen ero ei ole niinkään aineistossa ja muodossa, vaan suhdeutumisen suhteen niihin. Mikäli elämä sisältyy kertomukseen täysipainoisena ja ilmenee suurissa seremoniallisissa muodoissa, kyseessä on myytti. Mikäli seremoniat supistuvat kertomukseksi, kuuntelemiseksi tai lopulta vain lukemiseksi ja elämän panos nautinnolliseksi itsensä unohtamiseksi, on kyseessä satu. Kolmantena mytologian alueena Kerenyi mainitsee historiallisen aineksen: jonkin jumalan vaikeudet myytissä voivat heijastaa niitä vaikeuksia, joita hänen kulttinsa levittäjät ovat kokeneet. Tätä puolta mytologiassa Kerenyi nimittää sankaritaruksi. Usein se ilmenee genealogisena systeeminä.

André Jolles asettaa vastakkain historian ja legendan maailman. Legendalle on ominaista, että siinä kerrotaan pyhimyksen tai pahantekijän elämäntarina ja kertomuksen pääelementtinä ovat hyvyyden tai pahuuden sekä ihmeen toteutuminen. Ihmeet ja samaistuminen esikuvalliseen henkilöön, mikä legendan maailmassa on merkityksellistä, on historian kannalta epäuskottavaa, epäilyttävää ja lopulta epätotta. Sama pätee myös myytin, sadun ja tarun suhteen. Myös tarun käsitteelle on ominaista eroaminen autenttisesta historiasta tarinaksi, jonka kansa uskoo olevan tosi, ja joka vuosisatojen kuluessa on vähitellen kehittynyt ja suurentunut. Näissä maailmankuva perustuu sukuun ja taruista ilmeneekin ennen kaikkea juuri sukuyhteisön rakenne.

Jollesin mielestä myös myytti heijastaa tiettyä maailmankuvaa. Maailman pysyvä ja moninainen olemus saa myytin kielellisessä muodossa tiivistetyn ilmaisun ja tulkitaan siinä ainutkertaisten tapahtumien kautta.

Historia ja sankaritaru

Tällaiset erottelut eivät ole käytännössä ehdottomia, vaan samaan kertomukseen saattaa sisältyä aineksia useammasta lajista, tai jopa niistä kaikista. Tällöin kannattaakin ryhtyä hakemaan niitä yhdistäviä laajempia malleja, kuten esimerkiksi **Jan de Vriesin** ja **G. Baudouinin** yleiset sankarielämän kaaviot. Useimmiten sankarin elämän kuvaus etenee samojen vaiheiden kautta. Syntymistä tärkeään perheeseen

seuraa uhanalainen lapsuus usein perheestä erotettuna ja tuntemattomana, voittamattomuuden saavuttaminen, sankariteot ja neidon tai aarteen pelastaminen, matka tuonelaan, paluu voittajana ja lopuksi kuolema. Kaavan toistuminen lähes samanlaisena aikakaudesta ja kulttuurista toiseen kertoo myytin ja riitin läheisestä yhteydestä. Yhteisön ja yksilön ydinongelmille annetaan ratkaisumalli rituaalisen toiminnan muodossa. Riitti esittää, miten esiisät ovat kyseiset ongelmat ratkaiseet, myytti kertoo, mikä on riitin alkuperäinen ja oleellinen merkitys. "Todellisuuteen" sijoitettuna nämä vaiheet tietysti esiintyvät lievempinä.

Tätä samanlaisuutta on psykologiassa pyritty selittämään **Carl Jungin** 'arkkityyppien' perusteella. Arkkityypit ovat Jungin mukaan kaikille ihmisille ominaisia sielullisia organeja, jotka edustavat tai personifioivat tiettyjä vaistomaisia tapahtumia ihmisen tietoisuuden varsinaisissa, näkymättömissä juurissa. Hänen luomaltaan teoreettiselta pohjalta, jossa myyttiset hahmot pyritään palauttamaan ihmisen tiedostamattoman symboleiksi, on sittemmin kehitetty lukematon määrä erilaisia sovellutuksia. Näihin kuuluu esimerkiksi **Roger Caillos'n** teoria myyttisistä tilanteista.

Hänen teoriansa mukaan myyttiset tilanteet voidaan tulkita psykologisten konfliktien heijastumiksi ja myyttiset sankarit idealisoituja ihmisyksilöitä, jotka löytävät ratkaisun näihin konfliktitilanteisiin rikkomalla yhteisön sääntöjä, joita yksilö ei yhteisön tabujen vuoksi voi murtaa. Myytti antaa tälle tabujen rikkomiselle inhimillisen suuruuden leiman, joka jossain määrin kompensoi syyllisyyttä. Kiellon loukkaaminen on mahdollista vain myyttisessä ilmapiiressä, jonka avulla yksilö dramatisoidaan ja kiellon ylittäminen tehdään mahdolliseksi. Myyttisten tilanteiden takana vaikuttavat psykologiset prosessit ilmaistaan runouden, fantasian tai musiikin keinoin ja siksi ne kykenevät vaikuttamaan meihin niin voimakkaasti.

Flamencotaiteilija sankarina

Kun sijoitamme kenen tahansa suuren flamencotaiteilijan tässä mallissa sankarin paikalle, saavat monet historialliset ja filosofiset ristiriidat varsinkin flamenco puron käsitteen ympärillä järjellisen selityksen. Jos yksilö on

riittävän flamenco, hän voi tehdä mitä tahansa ja lopputulos on aina flamenco. Kasvattamalla tämä yksilötason flamencous myyttisiin mittoihin voidaan välttää keskustelu taiteellisesta kunnianhimosta ja ammattitaidosta. Entä sitten myytti, jonka mukaan flamenco on jollekin niin pyhä asia, ettei hän suostu ottamaan siitä maksua? Mitä muuta tämä on, kuin flamencon mystiikan ja romanttisen maailmasta vieraantumisen ylistämistä? Kansantaide ei vaadi tekijänoikeuksia ja köyhä kansantaiteilija on itsessäänkin myyttinen hahmo. Suurimmat legendat eivät ole niinkään luovia taiteilijoita kuin kansan syvien rivien heijastuksia, mikä ajatus sopii hyvin flamencologian alkuaikoina vallinneeseen kansallisromanttiseen ajatteluun.

Tähän malliin sopii hyvin myös ajatus siitä, että vain espanjalainen ja mielellään espanjan mustalainen, voi olla todella flamenco. **Silverio Franconetti** ja kumppanit ovat legendaarisia samalla rikkoessaan ja korostaessaan tätä myyttiä. Payokin voi olla flamenco,

mutta hän on aina poikkeus. Hän on flamenco siitä huolimatta, että on payo.

Silverio Franconetti (1831–1899) syntyi Sevillassa italialais-espanjalaiseen perheeseen ja kasvoi kuunnellen flamencolaulajia. Hän kehitti oman persoonallisen tyylinsä ja alkoi jo saavuttaa mainetta cantaorena, kun lähtikin yllättäen kymmeneksi vuodeksi Amerikkaan. Lähdön syynä oli joko rakkaus, taiteellinen kunnianhimo tai taiteilija **Juan Encueroksen** kuolema, riippuen versiosta. Joka tapauksessa Sevillassa kansa piti häntä kuolleen ja unohti hänet, joskin hänen cantensa jäivät elämään. 1864 erääseen café cantanteen ilmestyi rikas nuori mies, joka kutsui taiteilijoita ympärilleen esiintymään ja jossain vaiheessa iltaa tahtoi itsekin yrittää. Lau-lun alkaessa pilkka vaihtui ihmetykseen ja sitten tunnistamiseen. Silverio perusti oman cafénsa ja muutamaksi vuodeksi siitä tuli cante granden keskus. Kaupallisuuden lisääntyessä cante grande häipyi hiljalleen taka-alalle ja Silverio kuoli unohdettuna sydänkohtaukseen. Tästä tarinasta on erotettavissa kaikki muut vaiheet paitsi syntymä tärkeään perheeseen. Lisäksi kasvaminen perheestä erotettuna ja voittamattomuuden saavuttaminen ovat vaihtaneet hänen tarinassaan paikkaa keskenään.

Uutta luovista flamencotaiteilijoista on tehty legendoja historiallisten henkilöiden sijaan ja täten saatu oikeutus flamenco puron laajentamiseen. Mallia kuvastaa se, että cafés cantantes -kaudella on paljon flamencolegendoja, joiden kerrotaan ottaneen ensimmäisinä käyttöönsä uusia tekniikoita tai joiden nimiin lasketaan tiettyjen palojen sisällyttäminen flamencoon. He edustavat Caillos'n tabuja rikkovan sankarin mallia. Nykyiset legendat kuuluvat flamenco-sukuihin eli toteuttavat genealogista mallia. Gipsy Kings ei koskaan pääsisi mukaan nuorta flamencoä esittelevään dokumenttiin, elleivät sen jäsenet kuuluisi **Reyes**-flamencosukuun. Tunnettuun sukuun kuulumaton ei voi poiketa "puhtaasta" flamencosta läheskään yhtä paljon kuin suvun jäsen menettämättä flamencon asemaansa. Myyttinen itseoppineisuuden arvostus flamencossa perustuu juuri tähän genealogiseen maailmankuvaan. Kun flamenco on imetty jo äidinmaidossa, se on jotenkin parempaa kuin omasta aloitteesta opiskeltu flamenco. Flamencosukuun kuuluva on flamencon aatelia, ensimmäisen polven flamenco on nousukas.

Historiaksi naamioitu sankaritaru muokkaa huomaamattomasti kulttuuria ja maailmankuvaa ohjaamalla huomiota tiettyihin seikkoihin, kuten flamencon tapauksessa mystiseen hurmukseen ja kansanomaisiin ja perinteisiin piirteisiin, ja häivyttämällä sitä toisista, kuten flamencon varhaisiin tietoisesti taidettaan kehittäneistä ammattilaisista. Nämä painotukset ohjaavat myös seuraavien sukupolvien suuntautuneisuutta ja maailmankuvaa. Toisina ajattelija rajaa itsensä flamencon ulkopuolelle oma-aloitteisesti. Kriitikittömästi perinteeseen tyytyvä puolestaan ei kykene seuraamaan aikaansa. Näiden ääripäiden välille jokainen sitten sijoittaa itsensä.

Myytti ja totuus

Flamencon "historiaan" sisältyy "tosien" ainesten lisäksi suuri määrä myyttisiä aineksia ja myyttisesti tulkittuja historiallisia totuuksia. Suullinen historia suuressa määrin kirjoitustaidottomassa kulttuurissa säilyttää tarpeelliseksi katsomansa tiedon toistamalla ja kertomalla sitä yhä uudestaan. Loput se unohtaa. Säilytettävän ja hylättävän tiedon valinnat riippuvat vallitsevasta maailmankuvasta. Siksi suulliseen perinteeseen perustuvassa kulttuurissa ei täysin päde se kirjallisen kulttuurin totuus, että kukin sukupolvi kirjoittaa oman historiansa. Uusi sukupolvi voi ainoastaan muuttaa moraalisia painotuksiaan samojen kertomusten kohdalla. Kokonaan uutta ja ennen tuntematonta tietoa ei kulttuurin sisältä helposti löydy. Sitä varten tarvittaisiin ennen merkityksettömänä hylättyjä kertomuksia, mutta koska niitä ei ole koskaan kirjoitettu, ne ovat kadonneet. Uutta, tieteellisesti pätevää totuutta flamencon historiasta ei siksi voi koskaan syntyä flamencokulttuurin säilyttämien lähteiden perusteella. Ainoa pätevä totuus onkin näin ollen kulttuurin filosofinen sisältö. Tekniset ja tyylliset yksityiskohdat eivät liity tähän kuin välillisesti. Niihin on vain helpompi tarttua, koska filosofia kuuluu enemmän yksilöiden sisäiseen elämään kuin näkyvään todellisuuteen. Sama pätee kaikessa kulttuurissa ja sosiaalisessa elämässä, ei ainoastaan flamencossa.

Onko flamencon historia siis totta? Se on totta samalla tavalla kuin myytit yleensäkin: se

on totta aineettomalla tasolla, osana maailmankuvaa. Kriittisen historiankirjoituksen kannalta se kuitenkin vain yhtä totta kuin Suetoniuksen kirjoittamat Rooman keisarien elämäkerrat. Jos tavoitteena on antropologis-sosiologinen kuvaus, tämä taso riittää. Anekdootit ja kertomukset eri palojen kehittymisestä ja suurista taiteilijoista ovat paitsi hauskoja ja mielenkiintoisia, myös hyvin kuvaavia. Ilman kriittistä tarkastelua niitä ei kuitenkaan voi nimittää suorastaan historiaksi. Jos tahdomme nähdä julkisivun taakse ja tutustua näitä kertomuksia säilyttäneiden ihmisten sisäiseen maailmaan, tarvitaan tarkempaa tutkimusta.

Lähteitä:

Ackalín, Teresa: Silverio Franconetti. Leyendas flamencas. Letra 3/97.

Gottschalk, Louis: Understanding History. A Primer of Historical Method. New York 1969.

Kajander, Irja: Cafés cantantes, flamencon kultakausi? Flamencon historiaa. Letra 3/97.

Lehtonen, Kimmo toim.: Musiikki terveyden edistäjänä. Juva 1989.

Lindroos, Katja toim.: Flamenco. Jyväskylä 1999.

Lönnrot, Elias: Kalevala.

Stefani, Gino: Musiikillinen kompetenssi. Miten ymmärrämme ja tuotamme musiikkia. Jyväskylä 1985.

Tarasti, Eero: Myytti ja musiikki. Semioottinen tutkimus myytin estetiikasta. Helsinki 1994.

FLAMENCOSUUTARI ALLADIN

Kaivokatu 10 B
00100 Helsinki
Puh/Fax 09-632 120

Avoinna:
Ma-Pe 8-18
La 10-16

Parhaatkin flamencokengät kuluvat käytössä. Kenkien ikää pidentää huomattavasti, jos ne vie ajoissa ammattitaitoisen suutarin huollettavaksi. Ammattitason kengissä yleensä ensimmäisenä kuluvat kumiset päkiäpehmik-keet ja vuorit. Molemmat voi vaihtaa ja kengät ovat taas lähes uuden veroiset.

Flamencokenkiä ei kannata viedä mihin tahansa suutariin, uskomattomia juttuja on kuultu, mitä voi tapahtua, kun on vienyt rakkaat palvelijansa ensimmäiseen kohdalle osuneeseen suutariin...

Helsinkiläisiä tanssinharrastajia hemmotellaan tässäkin asiassa. Kaivopihalla Rautatieasemaa vastapäätä on pieni suutariliike nimeltään Alladin. Siellä tunnetaan flamencokenkien salat. Olipa ongelma mikä tahansa, Alladin osaa sen kyllä hoitaa!

LEYENDAS FLAMENCAS

LA MALENA

Outi Böök

Bailaora La Malena oli aikanaan ainoa, joka pystyi haastamaan tanssijasuuruuden Juana "La Macarronan". Onkin vaikea löytää tekstiä Malenasta, jossa ei viitattaisi myös tämän kilpailijattareen. La Malena oli myös viimeinen flamencotanssin "suurista figuureista", joka vielä 50-luvulla esitti laulukahviloiden ajan tanssin loisteliaisuutta.

La Malena, oikealta nimeltään Magdalena Seda Loreto, syntyi vahvan flamencotradition omaavaan mustalaissukuun Jerez de la Fronterassa 1877. Hän oli bailaora María La Chorrúan veljentytär, ja tältä hän oppi käyttämään käsiään ylittämättömällä viehkeydellä ja tyylikkyydellä. Hänen uransa noudatteli samoja ratoja kuin La Macarronan: laulukahviloita, teattereita, ulkomaanmatkoja, aina Venäjälle asti. Hän oli mukana myös La Argentinitan Calles de Cádiz-spektaakkelissa. 40-luvulla hän tanssi Concha Piquerin ryhmässä, ja johti myöhemmin omaa flamencoryhmäänsä nimeltä *Malena y sus gitanas*, Malena ja hänen mustalaisensa.

André Villeboeuf kertoo Sevillan Expon kasinolla näkemässään tämän ryhmän esityksessä haukotelleensa lähet leuat sijoiltaan katsoessaan kahdentoista mitä hengettömimmän tytön tanssivan välinpitämättöminä purukumia mäyskyttäen, kun "lavalle astui La Malena, kuusissakymmenissä oleva, laiha, raihmainen, kumaraselkäinen nainen, jolla oli yllään paksu kukin koristeltu huivi peittämässä hänen palelevia hartioitaan. Hän aloitti lyhyen esityksensä nostamalla terävästi päätään, kuin varuilleen asettautuva miekkailija. Muutama tahti musiikkia, pari tanssiliikettä puolen neliömetrin kokoisella alueella. Vanhan mustalaisnaisen mustat silmät loivat yleisöön määrääviä katseita, jotka olivat vuoroin kuin noidan, vuoroin prinsessan. Hänen käsivartensa pyöristyivät, piirtäen ilmaan

jaloja, ainutkertaisia kaaria; hänen liikkeensä olivat kaikessa maltillisuudessaan niin lumoavia, että yleisö, sähköistyneenä, avasi silmänsä, tunteen hämmentyneenä, että nyt tapahtui jotakin."

Juan de la Plata on kuvaillut La Malenaa arrogantiksi käsiensä asennoissa ja majesteetilliseksi liikkeissään. L. Conde Rivera kirjoittaa: "Malenassa symbolisoituvat ja tiivistyvät *gracia* (viehkeys) ja *garbo* (tyylikkyys); Puoli vuosisataa mitä erilaisimmilla näyttämöillä, ja uransa parhaina päivinä vain yksi todellinen kilpailija saattoi haastaa hänet: La Macarrona. Heidän laajojen ja moniväristen hameidensa viehättävän sirouden, laskosten ja poimujen, ja heidän käsiensä arabialaisen filigraanin välillä hyppi kuin vallaton pikkupoika yhden luota toisen luo nerokkaan inspiraation näkymätön pikku paholainen, hypnotisoiden heidät, sähköistäen heidän jalkansa, ruumiinsa ja käsivartensa, ja laittaen tulta heidän nuoriin sieluihinsa uskalta-matta päättää, kumpi noista kahdesta olisi parempi."

Malenan ja Macarronan välillä vallitsikin kaiken aikaa taiteellinen kilpailutilanne, vaikka he muuten olivat läheisiä ystäviä. Tanssissaan he olivat kuitenkin hyvin erilaisia. La Malenaa pidettiin kilpailijatartaan elegantimpana ja viehkeämpänä tanssijana. Juana "La Macarronalla" oli uskomaton temperamentti, kun Malena puolestaan tanssi hitaammin, ja erityisesti hänen käsiensä tanssi, *braceo*, oli aivan ihanaa.

Pilar López näki molempien tanssivan Sevillan Kursaalissa aikana, jolloin heidän uransa olivat jo kääntyneet laskuun. He esiintyivät eräässä ryhmässä ilman minkäänlaista intoa, sillä yleisö tuskin kiinnitti heihin huomiota. Pilarin mukaan ihmiset olivat tuohon aikaan (n. 50-luvun alku) jo menettäneet kiinnostuksensa flamenco kohtaan, eivätkä tanssijat ymmärrettävästi tunteneet suurtakaan innos-

Antonio ja La Malena. Kuva teoksesta José Blas Vega: Maestros del flamenco, 1998.

FLAMENCOA !!!

Syyskausi on alkanut !

2 tyttöä yhden hinnalla ja pojat kymptä
kaikille alkeistunneille
23.8.-17.9. !

Ma	taso		
17-18	1+2	tekniikka	
18-19	3+4	tekniikka	Marianna
19-20	2+3	viuhka	Verdecia
20-21	1-4	kastanjetti	

Ke			
17-18	1	sevillanas	
18-19	2	soleá	Kirsi
19-20	3	taranto	Kannas
20-21	4	alegrías	

Pe			
16-17	1	lapsille 6-12v.	
17-18	1	sevillanas	Kirsi
18-19	2	soleá	Kannas
19-20	3	taranto	

Tanssikoulu Baila Baila
Sörnäisten Rantatie 29 C, 2.krs
puh. & fax 09 - 726 99 666

FLAMENCOA FLAMENCOA

J-1: ma 16.30-17.30, ti 17-18 ja ke 17-18

J-2: ma 17.30-19, ti 18-19.30 ja ke 18-19

Aficionada ti 19.30-21

Tekniikka-1: ke 17-18

Tekniikka-2: ke 18-19

J-1 ja J-2 -ryhmien koreografiat alk. 30.8. ja 25.10.

Tiedustelut 050 - 339 37 32 / Erika Alajärvi tai

Alajarvi@hotmail.com

FLAMENCOTANSSIKURSSI

Opettajana Anna Haaranen

yhdeksänä peräkkäisenä lauantaina alkaen 11.9. ja päättyen
6.11.99 Helsingin Flamencoyhdistyksessä (Pohjoisesplanadi 2)

Kurssi 1 klo 13.15-14.45 jatko 1

Kurssi 2 klo 15.00-17.00 edistyneet

Kursseilla tehdään sekä tekniikkaharjoituksia, että koreografiat.

Hinnat: kurssi 1 540,- kurssi2 700,-

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 03-222 1039 tai 050-597 3732
tai haaranen@koti.tpo.fi

KOREOGRAFIA WORKSHOP

Suunnattu edistyneille harrastajille, jotka
ovat harkinneet oman koreografian teke-
mistä. Kurssilla käydään aluksi läpi
koreografian rakenne, keskustellaan
muusikoiden kanssa toteutuksesta ja
kurssin lopuksi jokainen osallistuja tekee
oman koreografian. Kaikki koreografiat
esitetään Helsingin flamencofestivaalilla.

Kurssi järjestetään viikonloppuisin, 25.-
26.9., 9.-10.10., 6.-7.11., 4.-5.12.1999,
8.- 9.1.2000 ja 22.-23.1.2000.

Osallistujia kurssille mahtuu 10, ja kurssi
toteutetaan Helsingin Flamencoyhdistyk-
sen tiloissa.

Kurssin hinta on 780mk.

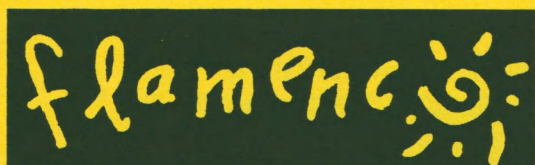
Kurssin vetäjänä toimii Laura Vilhonen.
Lisätiedot kurssista ja ilmoittautumiset:
puh. 09-827 5295 tai 050-581 2561

ILMOITUSHINNAT LETRASSA

1/1 sivu	1000,- mk
1/2 sivu	500,- mk
1/4 sivu	250,- mk
1/8 sivu	125,- mk

TIENDA

TIENDA-palstalla yhdistyksen jäsenet voivat ilmoittaa ilmaiseksi. Lähetä flamenco-aiheiset myynti- ja ostoilmoituksesi Terhi Ketolaiselle, puh. 09-755 4436, e-mail: terhi.ketolainen@kolumbus.fi

OHJEITA LETRAAN KIRJOIT- TAVILLE:

Jutut toimitetaan mieluiten levykkeellä Irja Kajanderille tai Terhi Ketolaiselle. Seuraavat tallennusmuodot käyvät:

- WP 6.0 tai 5.x for windows
- MS Word 2.0 for windows
- RTF

Juttuihin ei ylimääräisiä muotoiluja (sennyksiä, tavutuksia tms.). Paperikopio mukaan!

Jutut voi toimittaa myös sähköpostilla: terhi.ketolainen@kolumbus.fi. Liitetiedot em. muodoissa. Lyhyet jutut voi kirjoittaa sähköpostiviestinä.

Aineiston jättö Letran numeroon 4/99 viimeistään 1.12.

PEÑAN SALIN VUOKRAUS

Hinnat:

Helsingin flamencoyhdistyksen salia voi vuokrata opetus- ja harjoituskäyttöön kuka tahansa. Salin osoite on Pohjoisesplanadi 2.

OPETUSKÄYTTÖÖN

Pieni sali 40 mk/h jäsenille, 50 mk/h muille

Iso sali 70 mk/h jäsenille, 80 mk/h muille

HARJOITUSKÄYTTÖÖN

Pieni sali 20 mk/h jäsenille, 30 mk/h muille

Iso sali 40 mk/h jäsenille, 50 mk/h muille

Tiedustelut ja salivaraukset: Eija-Liisa Linnapuomi-Kanerva, p. 09-482 970

Haluaako tuttuasi liittyä Helsingin Flamencoyhdistykseen? Vuotuisen jäsenmaksunsa maksanut saa neljästi vuodessa ilmestyvän Letran ja 20-50% alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. **Vuosimaksu on 80 mk, kerran maksettava liittymismaksu 50 mk.**

Jäseneksi liittyminen: Maksa **130 mk** yhdistyksen tilille **Merita Hakaniemi 206518-21707**. Kirjoita kuittiin nimesi, osoitteesi ja kotipaikkasi (jos se on muu kuin osoitteesi). Maksaessasi automaattilla muista kirjoittaa osoitteesi Tiedotuskohtaan. Voit varmistaa jäsenyytesi soittamalla taloudenhoitaja Eija-Liisa Linnapuomi-Kanervalle noin viikko maksutapahtuman jälkeen. Liityttyäsi sinulle lähetetään jäsenkortti sekä kuluvan vuoden jo ilmestyneet Letrat uusimman numeron mukana.

Port Payé
Finlande
PMM
00130/58

LETRAS POR SOLEÁ

*Tiro piedras por las calles
y al que le dé, que perdone
tengo mi cabecita loca
de tantas cavilaciones.*

*Yo no tengo más remedio
que agachar mi cabecita
y decir que lo blanco es negro.*

*Acuérdate cuando entonces
bajabas descalcita a abrirme
y ahora no me conoces.*

*Vente conmigo
a la retama de los olivos.*

*Te voy a querer
aunque no tenga
pan que comer.*

Heittelen kiviä pitkin katuja,
jos johonkin osun, antakoon anteeksi,
pääni on paljosta
miettimisestä sekaisin.

En voi tehdä muuta,
kuin taivuttaa pääni,
ja sanoa, että valkoinen on mustaa

Muista, kuinka silloin
laskeuduit paljain jaloin avaamaan oven minulle,
ja nyt et ole minua tuntevinasi.

Tule kanssani
oliivilehtoon.

Rakastan sinua aina,
vaikkei minulla olisi
leipää syödäkseni.

Suom. Outi Bööck